

ประเภทของอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากล

อุปลักษณะ หมายถึง รูปภาษาที่เกิดจากการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบ โดยมีการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางไปยังวงความหมายปลายทาง การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากล อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์รัก หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำรูปภาษาที่อยู่ในวงความหมายอื่นๆ มากล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก และอุปลักษณะดังกล่าวยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของคนในสังคมที่มีต่ออารมณ์รักด้วย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า รัก ไว้ว่า รัก หมายถึง มีใจผูกพันด้วยความห่วงใย เช่น พ่อแม่รักลูก รักชาติ รักชื่อเสียง, มีใจผูกพันด้วยความเสน่หา, มีใจผูกพันฉันคู่สาว เช่น ชายรักหญิง, ชอบ เช่น รักสนุก รักสงบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 938) ดังจะเห็นได้ว่าความรักมีหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะความรักที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงเท่านั้น

นอกจากความหมายที่ปรากฏในพจนานุกรมแล้ว ยังพบการนิยามความหมายของความรักที่สอดคล้องกันในหนังสือ “ความหมายแห่งความรัก” โดย กิติกร มีทรัพย์ (2524) และหนังสือ “อาณาจักรแห่งชีวิตและความรัก” โดย พี. เอ็น. กุนนา (2525) ว่า ความรัก หมายถึง ความผูกพันหรือความดึงดูดทางอารมณ์อย่างลึกซึ้ง ซึ่งอารมณ์เป็นสิ่งผลักดันภายในที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาอย่างมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ โดยเป็นความรู้สึกของบุคคลหนึ่งที่มีต่ออีกคนหนึ่ง เนื่องจากว่า ความรักเป็นเรื่องของอารมณ์ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ใช้คำว่า อารมณ์รัก เพื่อหมายถึงความถึงความรัก

จากความหมายของความรักดังที่กล่าวมา แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของความรักว่าประกอบด้วย ผู้รัก เจตนาหรือการแสดงความรัก และผู้ที่ถูกรัก (อนุช อาภาภิรม, 2544)

ผู้วิจัยเห็นว่า ความรัก คือ อารมณ์พื้นฐานประเภทหนึ่งของมนุษย์ เป็นความสัมพันธ์ที่บุคคลหนึ่งมีต่ออีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งรูปแบบของความรักจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น หากบุคคลทั้งสองฝ่ายต่างต้องการรักษาความรักระหว่างกัน ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้จะเป็นรูปแบบของความรักที่สมหวัง ในขณะที่หากบุคคลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่ต้องการจะมีความรักต่อกัน จะเป็นรูปแบบของความรักที่ไม่สมหวัง เป็นต้น

ในการศึกษาครั้งนี้ การพิจารณาว่ารูปภาษาที่ปรากฏในเพลงไทยสากลเป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์รักนั้น ผู้วิจัยจะพิจารณาโดยมีหลักเกณฑ์ว่า พบการปรากฏร่วมของคำที่อยู่ในวงความหมายอื่นๆ กับคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับความรัก เช่น คำว่า “รัก”, “ใจ”, “ชอบ” เป็นต้น และผู้วิจัยจะพิจารณาจากความหมายของบริบท หากพบว่ารูปภาษานั้นๆ มีความหมายเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก ในลักษณะที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงที่แสดงให้เห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์รัก ผู้วิจัยจึงจะนำรูปภาษาดังกล่าวมาใช้เป็นข้อมูลในการศึกษา

การอธิบายอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์รักในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงอารมณ์รักตามองค์ประกอบของอารมณ์รัก 4 องค์ประกอบ (ดูรายละเอียดในบทที่ 2) ได้แก่

1. ผู้มีอารมณ์รัก
2. สภาวะของอารมณ์รัก
3. อาการของอารมณ์รัก
4. ผลของอารมณ์รัก

ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงผลการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่มีความหมายแสดงอารมณ์รักที่พบในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย จากการศึกษาเพลงไทยสากลจำนวนทั้งสิ้น 500 เพลง พบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 12 ประเภท ทั้งนี้สามารถจำแนกเป็นประเภทย่อยตามลักษณะทางความหมาย ได้ดังนี้

- 4.1 อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต
 - 4.1.1 อุปลักษณะมนุษย์
 - 4.1.2 อุปลักษณะพืช
- 4.2 อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต
 - 4.2.1 อุปลักษณะทรัพยากร
 - 4.2.2 อุปลักษณะอาหาร
- 4.3 อุปลักษณะธรรมชาติ
 - 4.3.1 อุปลักษณะน้ำ
 - 4.3.2 อุปลักษณะไฟ
 - 4.3.3 อุปลักษณะลม
- 4.4 อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ
- 4.5 อุปลักษณะการเดินทาง
- 4.6 อุปลักษณะการเจ็บป่วย

- 4.7 อุปลักษณะการเรียน
- 4.8 อุปลักษณะการแข่งขัน
- 4.9 อุปลักษณะธุรกิจ
- 4.10 อุปลักษณะการแสดง
- 4.11 อุปลักษณะการพนัน
- 4.12 อุปลักษณะการกระทำ

ผู้วิจัยจะอธิบายความหมายประจำรูปของรูปภาพและความหมายของรูปภาพในบริบทที่เป็นอุปลักษณะแสดงอารมณ์รักในแต่ละประเภท รวมถึงแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาพที่เป็นอุปลักษณะแสดงอารมณ์รักกับองค์ประกอบของอารมณ์รัก มีรายละเอียดดังนี้

4.1 อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต

สิ่งมีชีวิต หมายถึง สิ่งที่สามารถแสดงคุณสมบัติในการดำรงชีวิตได้ เช่น มีกระบวนการหายใจ มีการเคลื่อนที่ มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้า มีการเจริญเติบโต เป็นต้น

อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตต่างๆ ซึ่งได้แก่ มนุษย์ สัตว์และพืช มาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก

อุปลักษณะสิ่งมีชีวิตที่ใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก ได้แก่ อุปลักษณะมนุษย์และอุปลักษณะพืช

4.1.1 อุปลักษณะมนุษย์

มนุษย์ หมายถึง สัตว์ที่รู้จักใช้เหตุผล, สัตว์ที่มีจิตใจสูง, คน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 832) อาจกล่าวได้ว่า มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตประเภทหนึ่งที่มีการพัฒนาการทางร่างกายอย่างมากต่างจากสิ่งมีชีวิตประเภทอื่นเพื่อให้มีความเหมาะสมในการดำรงชีพ เช่น มีความสามารถในการใช้แขนและขา มีสมองซึ่งพัฒนาอย่างมากและมีความสามารถในการใช้เหตุผล การพูด การใช้ภาษา นอกจากนี้มนุษย์ยังอยู่อาศัยและประกอบกิจกรรมรวมกันเป็นสังคม

อุปลักษณะมนุษย์ หมายถึง การนำรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับมนุษย์มาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก อุปลักษณะมนุษย์ที่พบในเพลงไทยสากลเกิดจากการนำรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายของมนุษย์มาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก จากการศึกษาครั้งนี้ พบรูปภาพที่เป็นอุปลักษณะมนุษย์ 2 คำ ได้แก่ ใจ และหัวใจ

ตัวอย่าง

สภาวะของอารมณ์รัก

(1) “จะมีไหมสักวันที่ใจของเธอจะจืดจางหายไป” (จะรักกันนานเท่าไร/ ปีเตอร์)

ใจ หมายถึง สิ่งที่ทำหน้าที่รู้ รู้สึก นึกและคิด, หัวใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 329)

จากตัวอย่างที่ (1) ใจ เป็นอวัยวะอย่างหนึ่งของมนุษย์ จึงจัดอยู่ในวงความหมายของมนุษย์ คำว่า ใจ ในที่นี้หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก แสดงถึงสภาพการมีอารมณ์รักอยู่ในใจของผู้พูด การนำเอาอารมณ์รักมาเปรียบเทียบกับ “ใจ” ซึ่งเป็นสิ่งทำหน้าที่รับรู้ความรู้สึกของมนุษย์ แสดงให้เห็นว่า “ใจ” และ “ความรัก” มีความสัมพันธ์กัน ความรักซึ่งเป็นอารมณ์อย่างหนึ่งสามารถเทียบได้กับใจของมนุษย์ นอกจากนี้ ใจ ยังหมายความถึง หัวใจ ซึ่งหมายถึง อวัยวะภายในสำหรับฉีดเลือดให้หมุนเวียนไปเลี้ยงร่างกาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1283) หัวใจเป็นอวัยวะที่มีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก หากหัวใจไม่ทำงาน มนุษย์ก็ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่นเดียวกับที่อารมณ์รักเป็นเรื่องที่มนุษย์ให้ความสำคัญอย่างมาก

จากอุปลักษณมนุษย์ที่นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รักแสดงให้เห็นว่า ร่างกายมนุษย์และอารมณ์รักมีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตพบว่า รูปภาพาในวงความหมายของมนุษย์ที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณเชิงมโนทัศน์กล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รักมีเพียงแค่คำว่า “ใจ” หรือ “หัวใจ” เท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ใจหรือหัวใจมีหน้าที่ในการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ ดังนั้น ใจหรือหัวใจจึงมีความสัมพันธ์กับอารมณ์รักซึ่งเป็นอารมณ์ประเภทหนึ่ง และประกอบประกอบของอารมณ์รักเพียง 1 องค์ประกอบ คือ สภาวะของอารมณ์รัก

4.1.2 อุปลักษณพืช

พืช หมายถึง เมล็ดพันธุ์ไม้, สิ่งที่จะเป็นพันธุ์ต่อไป, พืชพันธุ์ก็ใช้, พรรณไม้ที่งอกตามที่แตกต่างกัน, พืชพรรณก็ใช้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 793) อาจกล่าวได้ว่า พืชเป็นสิ่งมีชีวิตประเภทหนึ่ง สามารถสร้างอาหารได้ด้วยตนเองโดยการสังเคราะห์แสง มีการหายใจ มีการเจริญเติบโต แต่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ ไม่มีอวัยวะรับรู้ความรู้สึก ซึ่งแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตประเภทมนุษย์และสัตว์

อุปลักษณพืช หมายถึง อุปลักษณที่เกิดจากการนำรูปภาพาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับพืช ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตประเภทหนึ่ง มาใช้ในกล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก รูปภาพาที่เกิดจากการเปรียบเทียบนั้นเรียกว่า อุปลักษณพืช

อุปลักษณพืชที่ใช้กล่าวถึงอารมณ์รักในเพลงไทยสากล เป็นรูปภาพาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับพืชในด้านต่างๆ มีการนำเสนอประกอบ ลักษณะและอาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพืชมากล่าวถึงอารมณ์รัก

จากการศึกษาอุปลักษณะพืช พบรูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะแสดงอารมณ์รัก ดังต่อไปนี้
ต้นไม้ ราก ฟาง หวาน เติบโต ผลิบาน เก็บเกี่ยว ถอน

ตัวอย่าง

ก.สภาวะของอารมณ์รัก

(2) “เมื่อความรักนั้นเป็นแค่ต้นไม้มันจะยืนยงสักเท่าไร ก็ต้องอยู่ที่เราทั้งสองคน”

(จะรักให้ดีที่สุด/ ตอง ภัครมัย)

ต้นไม้ หมายถึง คำรวมเรียกพืชทั่วไปโดยปกติชนิดมีลำต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 423)

จากตัวอย่างที่ (2) ต้นไม้ เป็นคำที่ใช้กล่าวเพื่อหมายความถึงพืชโดยรวม ดังนั้น จึงจัดคำว่า ต้นไม้ อยู่ในวงความหมายของพืช ในที่นี้ ต้นไม้ หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก เป็นการกล่าวถึงความรักที่มีอยู่ในใจของคู่รักด้วยการนำมาเปรียบเทียบกับต้นไม้ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตประเภทหนึ่ง ในการเจริญเติบโตของต้นไม้นั้น ต้องการน้ำ อาหาร ปุ๋ยต่างๆ แสงแดด รวมถึงความเอาใจใส่ในการดูแลรักษา หากขาดสิ่งเหล่านี้แล้วต้นไม้อาจจะไม่เจริญงอกงาม หรืออาจจะตายได้ในที่สุด การนำต้นไม้มากล่าวเปรียบเทียบกับความรักเพื่อให้เห็นว่าความรักก็ต้องการการดูแลเอาใจใส่ด้วยเช่นกัน หากต้องการให้ความสัมพันธ์นั้นดำเนินต่อไป ด้วยความสอดคล้องดังกล่าว ต้นไม้จึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับสภาวะของอารมณ์รัก

(3) “เพราะรักมันฝังราก ก็เธอยังฝังใจไม่หาย รักยังลึกยังคงอยู่” (รักฝังราก/ อาร์ม)

ราก หมายถึง ส่วนของต้นไม้ ตามปกติอยู่ในดิน มีหน้าที่ดูดอาหารเลี้ยงลำต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 946)

จากตัวอย่างที่ (3) ราก เป็นส่วนประกอบหนึ่งของพืช จึงจัดคำว่า ราก อยู่ในวงความหมายของพืช ในที่นี้ คำว่า ราก หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก แสดงถึงความรักที่อยู่ในใจเป็นความรักที่เกิดจากการพัฒนาความสัมพันธ์ผ่านมาช่วงระยะเวลาหนึ่งจนความรักนั้นมั่นคงในจิตใจ เปรียบเหมือนกับการที่รากของต้นไม้ฝังยังลึกลงไป在地จนมั่นคง ทั้งนี้ รากของพืชเป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญมาก เพราะนอกจากมีหน้าที่ในการดูดซึมอาหารมาเลี้ยงลำต้นแล้ว ยังทำหน้าที่ในการยึดเกาะกับพื้นดินเพื่อยึดต้นอีกด้วย จากลักษณะที่สอดคล้องกันนี้ การฝังรากลึกของต้นไม้จึงถูกนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับสภาวะของอารมณ์รัก

ข.อาการของอารมณ์รัก

(4) “หว่านความรักไว้สักเท่าไรมันคงไม่เติบโต” (หว่านเมล็ดบนเมืงทราย/ ปาน)

หว่าน หมายถึง ไปรย เช่น หว่านข้าวเปลือก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น.1277)

จากตัวอย่างที่ (4) หว่าน เป็นคำแสดงอาการในการเพาะปลูกพืช มีความหมายเกี่ยวข้องกับพืช จึงจัดอยู่ในวงความหมายของพืช คำว่า หว่าน ในที่นี้หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นอาการที่ผู้ที่มีอารมณ์รักฝ่ายหนึ่งทำให้ความรักเกิดขึ้นในใจของคนที่ตนรัก เปรียบเหมือนกับการเพาะเมล็ดพืช ทั้งนี้ในการเพาะปลูกพืชหลายชนิดที่ขยายพันธุ์จากเมล็ด เช่น ข้าว ข้าวโพด ถั่วต่างๆ เป็นต้น หลังจากเตรียมดินที่จะใช้ในการเพาะปลูกเรียบร้อยแล้ว เกษตรกรจะเริ่มหว่านเมล็ดพันธุ์ลงในดินที่เตรียมไว้ เพื่อให้เมล็ดพืชที่หว่านนั่นเติบโตเป็นต้นอ่อนของพืชนั้นๆ ต่อไป ดังนั้น อาการหว่านความรักหรือการทำให้ความรักเกิดขึ้นในใจ จึงเปรียบเหมือนกับการหว่านเมล็ดพืช เพื่อรอการเจริญเติบโตของพืช

เติบโต หมายถึง โตขึ้น เช่น ร่างกายเติบโต ต้นไม้เติบโต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 477)

จากตัวอย่างที่ (4) เติบโต เป็นคำแสดงอาการพัฒนาการของพืช ดังนั้นคำว่า เติบโต จึงสามารถจัดอยู่ในวงความหมายของพืช ในที่นี้คำว่า เติบโต หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นอาการของการพัฒนาความสัมพันธ์ของความรัก เปรียบเหมือนต้นไม้ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตประเภทหนึ่งที่สามารถเจริญเติบโตได้ หากเป็นความรักที่ไม่สมหวัง ความสัมพันธ์ไม่พัฒนาต่อ เปรียบเหมือนกับเมล็ดพืชที่ไม่เติบโต ตามปกติแล้วเมล็ดพันธุ์พืชที่หว่านไว้ย่อมมีโอกาสที่จะไม่เติบโต หากเป็นเมล็ดพันธุ์ที่ไม่สมบูรณ์หรือเป็นโรค

(5) “ขอให้รักต่อจากนี้ ให้รักเราผลิบาน ให้ฟ้าช่วยประทานพร” (ขอ/ PARADOX)

ผลิ หมายถึง เริ่มงอกปรือออกมา, เริ่มแตกดอกออกไป, เช่น ดอกไม้ผลิ, ใบไม้ผลิ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 727)

บาน หมายถึง เผยออก คลี่ออก ขยายออก เช่น ดอกไม้บาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 622)

จากตัวอย่างที่ (5) ผลิบาน เป็นคำแสดงอาการอย่างหนึ่งของดอกไม้ซึ่งเป็นส่วนประกอบของพืช ดังนั้นจึงจัดคำว่า ผลิบาน อยู่ในวงความหมายของพืช ในที่นี้ ผลิบาน หมายถึง อาการของอารมณ์รัก แสดงถึงอาการของการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีอารมณ์รักอย่างเต็มที่ เป็นอารมณ์รักที่อยู่ในช่วงเวลาที่มีความสุข ทั้งนี้ความรักที่ความสัมพันธ์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้นจะทำให้ผู้ที่มีอารมณ์รักเกิดความรู้สึกสุขสดชื่น อาจเรียกได้ว่าเป็นจุดสูงสุดของความสัมพันธ์ เปรียบเหมือนกับดอกไม้ที่กำลังผลิบาน หลังจากที่ถูกดูแลเลี้ยงดูมาเป็นระยะเวลา

หนึ่ง ช่วงเวลานี้เป็นเวลาที่ต้นไม้มีความสุขมาให้ผู้เป็นเจ้าของได้ชื่นชมอย่างเป็นสุขใจ ด้วยความสอดคล้องกันนี้เอง การผลิบานของดอกไม้จึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก

(6) “จะเก็บเกี่ยว จะเก็บเกี่ยวรักมา ให้เธอนั้น ช่วยบอก...หน่อยว่าเธอต้องการ”

(ชู คิ ตะ โย (รักเธอซะอย่าง)/ Jiwa)

เก็บเกี่ยว หมายถึง การเก็บรวบรวมพืชผลจากที่ได้เพาะปลูกไว้

จากตัวอย่างที่ (6) คำว่า เก็บเกี่ยว เป็นคำแสดงอาการที่กระทำกับพืชผล ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับพืช จึงจัดคำว่า เก็บเกี่ยว อยู่ในวงความหมายของพืช คำว่า เก็บเกี่ยว ในที่นี้หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นอาการของการนำความรักไปมอบให้แก่คนที่ตนรัก หลังจาก que ความรักได้พัฒนาอย่างเต็มที่ในจิตใจตนจนพร้อมที่จะมอบให้แก่คนที่ตนรักในที่สุด เปรียบความรักที่เกิดขึ้นในใจเป็นเหมือนพืชที่เพาะปลูกไว้ แล้วรอเวลาจนกระทั่งเติบโตเต็มที่จึงเก็บเกี่ยวผลผลิตนั้นเพื่อนำไปบริโภคหรือจำหน่ายสู่ท้องตลาดต่อไป จากลักษณะที่สอดคล้องกันนี้เอง จึงสามารถนำมากล่าวเปรียบเทียบกันได้

จากการศึกษาอุปลักษณพืชมแสดงให้เห็นว่า พืชต่างๆ รวมถึงส่วนประกอบและลักษณะอาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพืชนั้นมีความสัมพันธ์ทางความหมายกับอารมณ์รัก

4.2 อุปลักษณสิ่งไม่มีชีวิต

สิ่งไม่มีชีวิต หมายถึง สิ่งที่ไม่มีคุณสมบัติสำคัญและจำเป็นต่อดำรงชีวิต เช่น ไม่มีการหายใจ ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ ไม่มีการเจริญเติบโต เป็นต้น

อุปลักษณสิ่งไม่มีชีวิต หมายถึง อุปลักษณที่เกิดจากการนำรูปภาพาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับสิ่งไม่มีชีวิตมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก รูปภาพาที่เกิดจากการเปรียบเทียบนั้น เรียกว่า อุปลักษณสิ่งไม่มีชีวิต

อุปลักษณสิ่งไม่มีชีวิตที่ใช้ในการเปรียบเทียบกับอารมณ์รักที่พบในการศึกษาเพลงไทยสากล ได้แก่ อุปลักษณทรัพย์สิน และอุปลักษณาหาร

4.2.1 อุปลักษณทรัพย์สิน

ทรัพย์สิน หมายถึง วัตถุทั้งที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ เช่น บ้าน ที่ดิน เป็นวัตถุที่มีรูปร่าง ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เป็นวัตถุไม่มีรูปร่าง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 503)

อุปลักษณศัพท์ยสิน หมายถึง อุปลักษณที่เกิดจากการนำรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับศัพท์ยสิน อันหมายถึง สิ่งของหรือวัตถุต่างๆ รวมถึงอาการที่เกี่ยวข้องกับศัพท์ยสิน มาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก รูปภาพที่เกิดจากการเปรียบเทียบเรียกว่า อุปลักษณศัพท์ยสิน

รูปภาพที่เป็นอุปลักษณศัพท์ยสินที่พบในเพลงไทยสากล ได้แก่ มี มีค่า ล้ำค่า ครอบครอง ให้ ปัน เปราะบาง หมด หล่นหาย

ตัวอย่าง

อาการของอารมณ์รัก

(7) “ตัวฉันจะมีความรักดีๆ ให้เธอครอบครอง” (สร้างมาเพื่อเธอ/ ป้าง)

ครอบครอง หมายถึง ยึดถือไว้, มีสิทธิปกครอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 220)

จากตัวอย่างที่ (7) คำว่า ครอบครอง เป็นคำที่มีความหมายถึงอาการที่กระทำต่อศัพท์ยสิน นั่นคือ มีความหมายเกี่ยวข้องกับศัพท์ยสิน จึงจัดอยู่ในวงความหมายของศัพท์ยสิน คำว่า ครอบครอง ในที่นี้หมายถึง อาการของอารมณ์รัก แสดงถึงการได้รับความรักหรือเป็นเจ้าของความรัก เปรียบเทียบอาการดังกล่าวกับการครอบครองวัตถุสิ่งของ ผู้ที่ครอบครองมีสิทธิอย่างเต็มที่ในความเป็นเจ้าของนั้น ด้วยความสอดคล้องดังกล่าวนี้ อาการครอบครองสิ่งของจึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกับอาการมีอารมณ์รักได้

(8) “ที่ใครพูดกันว่า เธอได้ปันหัวใจ เพิ่งเข้าใจ ทุกคำนั้นเป็นเรื่องจริง”

(เห็นกับตา/ น้อย & เก็น)

ปัน หมายถึง แบ่ง เช่น ปันเป็นส่วนๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 689)

จากตัวอย่างที่ (8) คำว่า ปัน เป็นอาการที่เกี่ยวข้องกับศัพท์ยสิน จึงจัดอยู่ในวงความหมายของศัพท์ยสิน คำว่า ปัน ในที่นี้หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นอาการที่ความรักถูกแบ่งเป็นหลายส่วนและมอบให้กับหลายคน คนรักที่ถูกอีกฝ่ายแบ่งปันความรักให้กับคนอื่นนั้นจะผิดหวังและเป็นทุกข์ เปรียบเหมือนกับการแบ่งสิ่งของออกเป็นส่วนต่างๆ เพื่อแจกจ่ายไป จากลักษณะที่สอดคล้องกันนี้ อาการของอารมณ์รักจึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกับอาการที่เกี่ยวข้องกับศัพท์ยสิน

จากอุปลักษณศัพท์ยสิน แสดงให้เห็นว่า รูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับศัพท์ยสิน มีความสัมพันธ์ทางความหมายกับอารมณ์รัก และพยางค์ประกอบของอารมณ์รักเพียงองค์ประกอบเดียว คือ อาการของอารมณ์รัก

4.2.2 อุปลักษณะอาหาร

อาหาร หมายถึง ของกิน, เครื่องค้ำจุนชีวิต, เครื่องหล่อเลี้ยงชีวิต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1371)

อุปลักษณะอาหาร หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำรูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับอาหารมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก อุปลักษณะที่เกิดจากการเปรียบเทียบนั้นเรียกว่า อุปลักษณะอาหาร

อุปลักษณะอาหารที่นำมาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รักในเพลงไทยสากลเป็นอุปลักษณะที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับลักษณะต่างๆ หรืออาการที่เกี่ยวข้องกับอาหาร

จากการศึกษาอุปลักษณะประเภทนี้ พบรูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะแสดงอารมณ์รักดังต่อไปนี้ รสชาติ รส หวาน เน็ด จืดจาง ซาบซ่า ชม ชื่น อัดลม ชิม เคี้ยว หล่อเลี้ยง ถั่ว

ตัวอย่าง

ก. สภาวะของอารมณ์รัก

(9) “รักของฉันนั้นเป็นสีส้ม ไม่อัดลมแต่ซาบซึ่งใจ” (รักสีส้ม/ เบิร์ด กะ ฮาร์ท)

อัดลม หมายถึง อัดแก๊สเข้าไป เรียกเครื่องดื่มประเภทหนึ่งซึ่งมีแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ละลายและอัดไว้ในขวดเป็นต้นว่า น้ำอัดลม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1352)

จากตัวอย่างที่ (9) คำว่า อัดลม เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับอาหารประเภทหนึ่ง จึงจัดอยู่ในวงความหมายของอาหาร ในที่นี้กล่าวถึง ความรักที่ไม่อัดลม ซึ่งหมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก บอกสภาพของอารมณ์รักที่มีอยู่ขณะนั้น ซึ่งเป็นความรักที่มีลักษณะธรรมดา ไม่ได้แต่งเติมให้มีความพิเศษอื่นใด เป็นความรักในอีกรูปแบบหนึ่ง โดยเปรียบเหมือนกับเครื่องดื่ม ซึ่งแบ่งออกเป็นหลายชนิด นอกจากที่ชนิดเป็นน้ำอัดลมแล้ว ยังแบ่งออกเป็นน้ำดื่มบริสุทธิ์ น้ำแร่ น้ำผลไม้ และน้ำหวานต่างๆ ที่ไม่อัดลมอีกด้วย เครื่องดื่มแต่ละชนิดมีความแตกต่างกัน แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่มีความสอดคล้อง จึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้

(10) “เพราะรักของฉันนั้นไม่ซาบซ่า ไม่หรรษาแต่ก็หวานจับใจ”

(รักสีส้ม/ เบิร์ด กะ ฮาร์ท)

ซาบซ่า หมายถึง ความรู้สึกซ่าในปากหรือลิ้นเมื่อได้ดื่มหรือกินอาหารบางอย่าง

จากตัวอย่างที่ (10) คำว่า ซาบซ่า เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับอาหาร จึงจัดอยู่ในวงความหมายของอาหาร คำว่า ซาบซ่า ในที่นี้ หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก แสดงให้เห็นถึงลักษณะของความรักที่ผู้ที่มีอารมณ์รักมีอยู่ในใจขณะนั้น เปรียบเทียบลักษณะของอารมณ์รัก ว่ามี

คุณสมบัติทำให้เกิดความสดชื่นเหมือนกับความรู้สึกเมื่อกินหรือดื่มอาหารบางอย่าง เช่น น้ำอัดลม จะทำให้เกิดความรู้สึกซ่าในปากขณะดื่ม จากลักษณะที่สอดคล้องกันดังกล่าวนี้ จึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกับอารมณ์รักได้

ข. อาการของอารมณ์รัก

(11) “ขอร้องเธอสักครั้งก่อนจาก ช่วยพูดว่ารักได้ไหม จะเก็บไว้หล่อเลี้ยงหัวใจ”

(ขอ/ ไท ธนาวุฒิ)

หล่อเลี้ยง หมายถึง ยังชีพไว้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น.1270)

จากตัวอย่างที่ (11) คำว่า หล่อเลี้ยง เป็นคำที่หมายถึงอาการอย่างหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับอาหาร จึงจัดอยู่ในวงความหมายของอาหาร คำว่า หล่อเลี้ยง ในที่นี้หมายถึง อาการของอารมณ์รัก แสดงให้เห็นถึงการทำหน้าที่เป็นสิ่งที่หล่อเลี้ยงหัวใจของอารมณ์รัก เปรียบเหมือนกับอาหารซึ่งมีหน้าที่เป็นสิ่งที่หล่อเลี้ยงชีวิต ร่างกายของมนุษย์จำเป็นต้องได้รับสารอาหารเพื่อการดำรงชีวิต ในขณะเดียวกันอาจกล่าวได้ว่าอารมณ์รักเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน ด้วยลักษณะที่สอดคล้องดังกล่าว อารมณ์รักจึงสามารถเปรียบได้กับอาหาร

ค. ผลของอารมณ์รัก

(12) “รสชาติมันติดที่ใจ ไม่ใช่ที่ปลายลิ้น กลิ่นมันยังไม่เคยมี แต่บอกว่ารักมีอยู่จริง”

(สัมผัสที่ 6/ ทช ณ ตะกั่วทุ่ง)

รสชาติ หมายถึง รส (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 927)

จากตัวอย่างที่ (12) คำว่า รสชาติ หมายความว่า รสของอาหาร เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับอาหาร ดังนั้น จึงจัดอยู่ในวงความหมายของอาหาร ในที่นี้คำว่า รสชาติ หมายถึง ความรู้สึกเมื่อมีอารมณ์รัก จัดอยู่ในผลของอารมณ์รัก เป็นการเปรียบเทียบกับกรรับรู้รสชาติของอาหาร เพราะเมื่อเรารับประทานอาหารเข้าสู่ร่างกาย สิ่งที่เรารับรู้ได้คือรสชาติ เช่นเดียวกับเมื่อมีอารมณ์รัก เราสามารถจะรับรู้ถึงความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ จากความสอดคล้องกันนี้ อาหารจึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก

(13) “คว่ำรักมาเติมใจหน่อย ให้มีหวานมีเผ็ดเล็กน้อย”

(чим/ นาวัน ดำาร์)

หวาน หมายถึง มีรสอย่างน้ำตาล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1276)

เผ็ด หมายถึง มีรสอย่างพริก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 741)

จากตัวอย่างที่ (13) คำว่า หวาน และ เผ็ด เป็นคำที่มีความหมายถึงรสชาติ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาหาร จึงจัดอยู่ในวงความหมายของอาหาร ในที่นี้คำว่า หวาน และเผ็ด หมายถึงความรู้สึกหรือผลของอารมณ์รัก แสดงให้เห็นว่าอารมณ์รักสามารถทำให้เกิดผลหลายอย่างต่อจิตใจของผู้มีความรัก อาจให้ทั้งความรู้สึกเป็นสุขใจและเป็นทุกข์ใจในขณะเดียวกัน เช่นเดียวกับอาหารหนึ่งอย่างที่สามารถปรุงแต่งให้มีหลากหลายรสชาติ คือ มีทั้งรสหวานและรสเผ็ดตามแต่ความชอบของผู้รับประทาน เป็นการเพิ่มรสชาติให้แก่อาหารจานนั้น เช่นเดียวกับความรักซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่เพิ่มเติมเข้ามาในชีวิตมนุษย์ ด้วยลักษณะที่มีความสอดคล้องกันนี้ อาหารและอารมณ์รักจึงถูกนำมาเปรียบเทียบกัน

(14) “รสชาติแห่งความรัก ดูไปมันก็เหมือนถั่ว” (เรื่องถั่วๆ ไป/ ปิ่น)

ถั่ว หมายถึง ชื่อไม้เถาหลายชนิดหลายสกุลในวงศ์ Leguminosae ใช้ฝักหรือเมล็ดเป็นอาหาร เช่น ถั่วเขียว ถั่วเหลือง หรือถั่วแระ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 490)

จากตัวอย่างที่ (14) คำว่า ถั่ว เป็นคำที่หมายความถึงอาหารประเภทหนึ่ง จึงจัดอยู่ในวงความหมายของอาหาร ในที่นี้ ถั่ว หมายถึง ผลของอารมณ์รัก โดยนำอารมณ์รักมาเปรียบกับถั่ว ซึ่งเป็นอาหารว่างหรือของขบเคี้ยวชนิดหนึ่งที่ได้รับการนิยมนำมารับประทานอย่างแพร่หลายทั่วไป แบ่งออกเป็นหลายชนิด มีรสมันและให้ความเพลิดเพลินขณะรับประทาน เช่นเดียวกับอารมณ์รัก โดยเฉพาะความรักที่สมหวัง มีผลทำให้ผู้มีความรักเกิดความเพลิดเพลินใจ ด้วยลักษณะที่มีความสอดคล้องกันนี้เองจึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้

จากอุปลักษณอาหารแสดงให้เห็นว่า ประเภทของอาหาร รสชาติ รวมถึงอาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาหารมีความสัมพันธ์ทางความหมายกับอารมณ์รัก

4.3 อุปลักษณธรรมชาติ

ธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดมีและเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสิ่งนั้นๆ, ภูมิประเทศ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 554)

อุปลักษณธรรมชาติ หมายถึง อุปลักษณที่เกิดจากการนำรูปภาพาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับธรรมชาติหรือสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาใช้กล่าวในเชิงเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก

อุปลักษณธรรมชาติสามารถแบ่งออกเป็นอุปลักษณน้ำ อุปลักษณไฟและอุปลักษณลม

4.3.1 อุปลักษณน้ำ

อุปลักษณน้ำ หมายถึง อุปลักษณที่เกิดขึ้นจากการนำเอารูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับน้ำ ซึ่งได้แก่ ลักษณะและอาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับน้ำ มาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบกับถึงอารมณ์รัก

จากการศึกษาเพลงไทยสากล พบรูปภาพที่เป็นอุปลักษณน้ำ ดังนี้ ชิม ล้น แห้ง กลั่น ขโลม เปี่ยม ชุ่มชื้น หยดน้ำ คลื่นได้น้ำ

ตัวอย่าง

ก.สภาวะของอารมณ์รัก

(15) “รักจากฉันนั้นเป็นเพียงคลื่นได้น้ำ เพราะเธอมองข้ามไป ไม่เคยซึ่งมันเลยลึกที”

(คลื่นได้น้ำ/ นฤมล จิวังกูร)

คลื่นได้น้ำ หมายถึง คลื่นในมหาสมุทรที่มีช่วงคลื่นยาวสม่ำเสมอและยอดเรียบ เคลื่อนตัวมาจากแหล่งกำเนิดที่อยู่ไกลมาก ชาวเรือถือเป็นสัญญาณบอกเหตุว่าจะเกิดพายุ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 228-229) นอกจากนี้ คลื่นได้น้ำ ยังใช้เป็นสำนวนที่มีความหมายถึงเหตุการณ์ที่ก่อกวนอยู่ภายใน แต่ภายนอกดูเหมือนสงบเรียบร้อย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 229)

จากตัวอย่างที่ (15) คำว่า คลื่นได้น้ำ เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับน้ำ จึงจัดอยู่ในวงความหมายของน้ำ คำว่า คลื่นได้น้ำ ในที่นี้ หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก ซึ่งเป็นสภาพที่อยู่ในใจของผู้มีอารมณ์รักฝ่ายหนึ่ง เป็นความรักที่ไม่ถูกรับรู้ เป็นความรักที่ผิดหวัง เนื่องจากเป็นความรักที่เกิดขึ้นภายในใจตนฝ่ายเดียว แต่ไม่ได้รับการตอบสนองจากคนที่ตนรัก เปรียบได้กับคลื่นได้น้ำซึ่งเกิดในมหาสมุทร ซึ่งเป็นคลื่นที่ไม่สามารถจะมองเห็นยอดคลื่นบนผิวน้ำได้ จากความสอดคล้องกันนี้จึงนำมาเปรียบเทียบกับอาการของความรัก

ข.อาการของอารมณ์รัก

(16) “ให้รักชิมผ่านใจเธอได้ไหม อยากจะขอแค่รักจากเธอ”

(อยากให้รู้ว่ารัก/ นฤมล จิวังกูร)

ชิม หมายถึง กิริยาของน้ำหรือของเหลวที่ไหลไปตามรูเล็กๆ อย่างช้าๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 381)

จากตัวอย่างที่ (16) คำว่า ชิม เป็นอาการอย่างหนึ่งของน้ำ จึงจัดอยู่ในวงความหมายของน้ำ คำว่า ชิม ในที่นี้ หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นอาการที่ผู้มีอารมณ์รักฝ่ายหนึ่งค่อยๆ ทำให้ความรักเกิดขึ้นในใจของคนที่ตนรัก โดยการพยายามถ่ายทอดอารมณ์ความรักไปให้ทีละน้อย

เปรียบเหมือนกับอาการของน้ำที่เคลื่อนผ่านวัตถุอย่างช้าๆ จนกระทั่งทำให้อัตถุนั้นเปื่อยยุ่ยในที่สุด จากความสลดคั่งงอนี้ อาการของน้ำจึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับอาการของความรัก

(17) “อยากช้อนมันไว้...แต่ฉันก็ทำอย่างนั้นไม่ได้ ก็เพราะว่ารักมันล้นในใจ”

(ចេតក៏វ៉ូ/ ឆែឆែ)

ล้น หมายถึง พันหรือเลยระดับที่เปี่ยมอยู่แล้วไหลออกมา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 98)

จากตัวอย่างที่ (17) คำว่า ล้น เป็นอาการอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับน้ำ จึงจัดอยู่ในวงความหมายของน้ำ ในที่นี้ ล้น หมายถึง อาการของความรัก แสดงถึงอาการของอารมณ์รักที่มีอย่างมากมา จนเกินกว่าจะเก็บเอาเอาไว้ได้ เหมือนกับอาการของน้ำที่มีปริมาณมากเกินไปจนล้นออกจากภาชนะที่รองรับ ทำให้น้ำส่วนที่เกินนั้นไหลออกจากภาชนะ เช่นเดียวกับอาการของความรักที่เมื่อมีอารมณ์รักสูงจนถึงระดับหนึ่ง อารมณ์รักนั้นก็มักจะต้องแสดงออกมาให้เห็นในที่สุด จากความสอดคล้องนี้ จึงนำเอาอาการของน้ำมาเปรียบเทียบกับอาการของอารมณ์รัก

(18) “ถ้าฉันจะบอกว่ารัก... คำๆ นี้ที่มันกลืนจากใจฉัน”

(เร็วไปไหม/ เอ็กซ์)

กลับ หมายถึง คัดเอาแต่ส่วนหรือสิ่งที่สำคัญหรือที่เป็นเนื้อแท้ด้วยวิธีการต้มให้ออกเป็น
โถ แล้วใช้ความเย็นบังคับให้เป็นของเหลว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 78)

จากตัวอย่างที่ (18) คำว่า กลั่น เป็นอาการอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับน้ำ จึงจัดอยู่ในวง
ความหมายของน้ำ คำว่า กลั่น ในที่นี้หมายถึง อาการที่ความรักเกิดขึ้นในใจ โดยเป็นอารมณ์
ความรู้สึกที่ผ่านกระบวนการกลั่นกรองความคิดมาแล้วและเป็นสิ่งที่มนุษย์ให้ความสำคัญอย่าง
มาก เปรียบเหมือนกับกระบวนการกลั่นน้ำ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อน และน้ำที่ได้จาก
การกลั่นนั้นได้ชื่อว่ามีคุณภาพดีและเป็นส่วนที่มีความสำคัญ จากความสอดคล้องนี้ การกลั่นจึง
ถูกนำมาเปรียบเทียบกับ การเกิดอารมณ์รัก

จากการศึกษาอุปถัมภ์น้ำในเพลงไทยสากล พบว่า น้ำและอารมณ์รักมีความสัมพันธ์กัน

4.3.2 อุปลักษณะณไฟ

อุปลักษณไฟ หมายถึง อุปลักษณที่เกิดขึ้นจากการนำรูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับไฟ ซึ่งได้แก่คุณลักษณะและอาการต่างๆ ของไฟ มาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก รูปภาษาที่เกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบนั้น เรียกว่า อุปลักษณไฟ

จากการศึกษาอุปลักษณะไฟในเพลงไทยสากล พบรูปภาพ ดังต่อไปนี้ ไฟ ประกายไฟ
แสงไฟ หลอม ละลาย ร่ำร้อน เผา แผลเผา กรุ่น คกรุ่น อุ่น ร่มร้อน ลูกโซน ธิบหรี่ สว่าง

ตัวอย่าง

ก.สภาวะของอารมณ์รัก

(19) “รักนั้นเป็นเหมือนไฟเผาใจ บางทีก็ทุกขระทม ชมและชื่นหวานและสุขเหนือคำบรรยาย” (รักคือ/ Black Head)

ไฟ หมายถึง ชื่อธาตุอย่างหนึ่งในธาตุทั้ง 4 คือ ดิน น้ำ ไฟ ลม, ผลจากปฏิกิริยาเคมีซึ่งก่อให้เกิดความร้อน แสงสว่างและเปลว คือกลุ่มแก๊สที่กำลังลุกไหม้ ทำให้ไหม้สิ่งต่างๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 815)

จากตัวอย่างที่ (19) คำว่า ไฟ หมายถึงธาตุอย่างหนึ่งที่ทำให้ความร้อนและแสงสว่าง เป็นคำที่จัดอยู่ในวงความหมายของไฟ ในที่นี้ ไฟ หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก ซึ่งเป็นคุณสมบัติของอารมณ์รักที่สามารถให้ทั้งความสุขและความทุกข์แก่ผู้ที่มีอารมณ์รัก เปรียบเหมือนกับไฟ ซึ่งเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์กับมนุษย์ในการดำรงชีวิต ทั้งให้ความร้อนและแสงสว่าง แต่ในขณะเดียวกัน ไฟก็สามารถที่จะเผาสีสิ่งต่างๆ ให้มอดไหม้ลงได้เช่นกัน ซึ่งแสดงถึงลักษณะที่สอดคล้องกันของไฟกับความรัก

(20) “คุณเพียงคนเดียว ทำให้โลกพลันเปลี่ยนไป คุณนำประกายไฟแห่งรักมา”

(หา/ STREET FUNK ROLLERS)

ประกาย หมายถึง แสงที่กระเด็นกระจายออกจากวัตถุที่ลุกเป็นไฟ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 653)

จากตัวอย่างที่ (20) คำว่า ประกาย เป็นคำที่แสดงลักษณะของไฟ นั่นคือ เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับไฟ จึงจัดอยู่ในวงความหมายของไฟ คำว่า ไฟ ในที่นี้หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก ดังนั้น ประกายไฟ จึงหมายถึง สภาวะของอารมณ์รักซึ่งความสัมพันธ์ของผู้ที่มีอารมณ์รักมีการพัฒนา ทำให้ผู้ที่มีอารมณ์รักมีความสุข เปรียบเหมือนกับประกายของไฟที่ทำให้เกิดแสงสว่าง จากความสอดคล้องกันนี้ จึงนำเอาสภาพของไฟมาเปรียบเทียบกับอาการของความรัก

(21) “แสงไฟรักเราที่เคยสว่างนั้น เมื่อเธอต้องไปก็กลายเป็นริบหรี่” (เชื้อใจ/ไม่ทีฟ)

สว่าง หมายถึง กระจ้า, มีแสงมาก เช่น แสงไฟสว่าง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1144)

ริบหรี่ หมายถึง เกือบดับ, สว่างน้อยๆ เช่น แสงริบหรี่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 957)

จากตัวอย่างที่ (21) คำว่า สว่าง แสดงสภาพอย่างหนึ่งของไฟ จึงจัดอยู่ในวงความหมายของคำว่าไฟ คำว่า สว่าง ในที่นี้หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก ในขณะที่ผู้ที่มีอารมณ์รัก

ทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์ เป็นอารมณ์รักที่เป็นสุข เปรียบเหมือนแสงไฟที่ให้ความสว่างและความอบอุ่น ในทางตรงกันข้าม คำว่า ริบหรี่ เป็นคำแสดงสภาพอย่างหนึ่งของไฟและจัดอยู่ในวงความหมายของไฟ ในตัวอย่างที่ (21) นี้ คำว่า ริบหรี่ หมายถึง สภาวะของอารมณ์รักที่ใกล้จะสิ้นสุดลง เปรียบเหมือนกับอาการของไฟที่ใกล้จะมอดดับลงทุกขณะ ไม่อาจจะให้ความสว่างอีกต่อไป จากความสอดคล้องกันนี้ สภาพของไฟและสภาพของความรักจึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้

ข. อาการของอารมณ์รัก

(22) “หากมีวันนั้นที่เธอได้เดินทางกลับมา หัวใจของฉันจะลุกโชนอีกครั้ง เพื่อรักเธอ”

(เชื้อใจ/ ไม่ทีฟ)

โชน หมายถึง อาการที่ไหม้ทั่วเต็มที (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 374)

จากตัวอย่างที่ (22) คำว่า ลุกโชน เป็นคำที่แสดงอาการอย่างหนึ่งของไฟ จึงจัดอยู่ในวงความหมายของไฟ คำว่า ลุกโชน ในที่นี้ หมายถึง อาการของอารมณ์รักที่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เปรียบเหมือนกับอาการของไฟที่ลุกโชนขึ้น เปลวไฟจะมีความสูงขึ้นซึ่งจะให้เกิดความร้อนอย่างมากและแสงสว่างจ้าไปทั่วบริเวณ จากอาการที่สอดคล้องกันนี้ อาการของไฟจึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับอาการของความรัก

(23) “เรื่องความสัมพันธ์กับคนที่เธอเคยบอกว่าใช่ ว่าหัวใจกรุ่นไปด้วยรัก”

(ข้าวไร่/ SOUL AFTER SIX)

กรุ่น หมายถึง อาการของไฟที่ยังไม่ดับแต่ไม่ถึงกับลุกโผลง เช่น ไฟติดกรุ่นอยู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 71)

จากตัวอย่างที่ (23) คำว่า กรุ่น เป็นคำแสดงอาการอย่างหนึ่งของไฟ จึงจัดอยู่ในวงความหมายของไฟ ซึ่งคำว่า กรุ่น ในที่นี้ หมายถึง อาการของอารมณ์รักที่ยังคงไม่หมดไปจากใจ ถึงแม้ว่าจะเลิกรากับคนรักไปแล้วก็ตาม ทั้งนี้เหมือนกับอาการไฟที่ยังคงไม่ดับสนิท แต่ก็ไม่ได้ลุกโผลงจนเป็นกองไฟ จากความสอดคล้องนี้ อาการของไฟจึงนำมาเปรียบเทียบกับอาการของความรัก

จากการศึกษาอุปลักษณ์ไฟในบทเพลงไทยสากล พบว่า ไฟและอารมณ์รักมีความสัมพันธ์กัน

4.3.3 อุปลักษณฺลม

อุปลักษณฺลม หมายถึง อุปลักษณฺที่เกิตจากการนำรูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับ ลม เป็นการนำเอาคุณสมบัติ หรือลักษณะอาการที่เกี่ยวข้องกับลมมาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบ ถึงอารมณ์รัก รูปภาษาที่เกิตจากการเปรียบเทียบนั้นเรียกว่า อุปลักษณฺลม

จากการศึกษาอุปลักษณฺลมในเพลงไทยสากล พบรูปภาษาที่เป็นอุปลักษณฺลม ดังต่อไปนี้ สายลม ลม พายุ กระแส ปลิว พัดผ่าน

ตัวอย่าง

สภาวะของอารมณ์รัก

(24) “ไม่มีตัวตน รักนั้นเหมือนลม ทำได้เพียงแค่พัดผ่าน” (สายลม/ แนนซี)

ลม หมายถึง ธาตุอย่างหนึ่งในธาตุ 4 คือดิน น้ำ ไฟ ลม, อากาศที่เคลื่อนที่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 987)

จากตัวอย่างที่ (24) คำว่า ลม หมายถึงธาตุอย่างหนึ่ง จัดอยู่ในวงความหมายของลม คำว่า ลม ในที่นี้หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก เป็นสภาพที่มนุษย์ไม่สามารถสัมผัสได้ เช่นเดียวกับลม ซึ่งเป็นอากาศที่อยู่รอบตัวที่มีการเคลื่อนที่ หากแต่ไม่สามารถจับต้องได้เหมือนกับความรัก แต่สามารถรู้สึกได้ถึงความเป็นเมื่อลมพัดผ่านปะทะร่างกาย อย่างไรก็ตามลมจะไม่อยู่กับที่ จะเคลื่อนไปเรื่อยๆ เปรียบเทียบกับความรักที่ไม่สมหวัง เพราะคนที่ตนรักไม่รับรู้ถึงการมีอยู่ของความรักนั้น จากความสอดคล้องนี้ ลมจึงนำมาเปรียบกับความรักได้

(25) “ฉันคิดถึงเธอมากมาย ก็เฝ้าแต่ส่งกระแสหัวใจ ไปหาเธออยู่ทุกวัน”

(ชอบคืนนี้/ เจริญ- โมเม- แนนซี)

กระแส หมายถึง น้ำหรือลมเป็นต้น ที่ไหลหรือพัดเรื่อยเป็นแนวไม่ขาดสาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 59)

จากตัวอย่างที่ (25) กระแส เป็นคำที่แสดงลักษณะของลม คือ เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับลม จึงจัดอยู่ในวงความหมายของลม คำว่า กระแสหัวใจ ในที่นี้หมายถึงความถึง สภาวะของอารมณ์รักที่เกิดขึ้นแล้วเคลื่อนที่ในอากาศไปยังคนรักของตนเพื่อให้ได้รับรู้ถึงความรู้สึกที่มีอยู่ตลอดเวลา โดยปกติแล้วอากาศที่อยู่รอบๆ ตัวเรามีการเคลื่อนที่ตลอดเวลา ลักษณะการเคลื่อนที่ดังกล่าวทำให้เกิดลม จะเห็นว่าสภาวะของความรักมีความสอดคล้องกับลักษณะของลม จึงสามารถเปรียบเทียบกันได้

จากการศึกษาอุปลักษณฺลมในเพลงไทยสากล พบว่าลมและอารมณ์รักมีความสัมพันธ์กัน

4.4 อุปลักษณฺสิ่งเหนือธรรมชาติ

สิ่งเหนือธรรมชาติ หมายถึง สิ่งหรือภาวะที่เชื่อว่ามีอำนาจเหนือธรรมชาติ สามารถบันดาลให้สิ่งต่างๆ เป็นไปตามที่ปรารถนา

อุปลักษณฺสิ่งเหนือธรรมชาติ หมายถึง อุปลักษณฺที่เกิดจากการนำเอารูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์หรือสิ่งที่อยู่เหนือความเป็นจริงตามธรรมชาติมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก

รูปภาพที่ใช้เป็นอุปลักษณฺสิ่งเหนือธรรมชาติที่พบจากการศึกษาเพลงไทยสากล มีดังนี้ คือ เวทมนตร์ มนต์ร์ ลาป

ตัวอย่าง

สภาวะของอารมณ์รัก

(26) “รักคือเวทมนตร์วิเศษ ที่ช่วยนำเราให้ผ่านปัญหา” (ฉันทน์เธอ/จอห์น รัตนเวโรจน์)

เวทมนตร์ หมายถึง ถ้อยคำศักดิ์สิทธิ์ที่บิรกรรมเพื่อให้สำเร็จความประสงค์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1085)

จากตัวอย่างที่ (26) เวทมนตร์ เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เนื่องจากเป็นสิ่งที่เชื่อว่ามีอำนาจวิเศษ สามารถบันดาลสิ่งต่างๆ ให้เป็นไปตามใจปรารถนา ไม่เป็นไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็นของสิ่งนั้นๆ ดังนั้น คำว่า เวทมนตร์ จึงจัดอยู่ในวงความหมายของสิ่งเหนือธรรมชาติ คำว่า เวทมนตร์ ในที่นี้หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก เป็นสภาพที่แสดงคุณสมบัติของความรักซึ่งเป็นพลังสำคัญในการทำให้คนประสบความสำเร็จได้ ทั้งนี้เมื่อได้ก็ตามที่เราประสบกับปัญหา หากว่ามีผู้รักที่ดียอมต้องเป็นกำลังใจให้แก่กันและช่วยกันแก้ปัญหาจนผ่านพ้นไปได้ เปรียบเหมือนกับว่ามีเวทมนตร์วิเศษที่สามารถดลบันดาลให้สิ่งต่างๆ เป็นไปตามที่ใจปรารถนา

(27) “ฉันโดนลาปมาให้รักเธอ วันที่เธอนั้นได้รักเขา” (ลาป/ธีร์ ไชยเดช)

ลาป หมายถึง คำแข่งให้เป็นไปต่างๆ ของผู้มีฤทธิ์อำนาจ เช่น เทวดา ฤๅษี แม่มด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1176)

จากตัวอย่างที่ (27) ลาป เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เนื่องจากเป็นสิ่งที่เกิดจากฤทธิ์อำนาจของผู้ที่มีฤทธิ์ จึงจัดอยู่ในวงความหมายของสิ่งเหนือธรรมชาติ คำว่า ลาป ในที่นี้ หมายถึง สภาวะของอารมณ์รักที่เกิดขึ้นในใจของผู้พูด เปรียบเทียบผู้มี

อารมณ์รักเหมือนกับคนที่ถูกสาปให้มีความรัก ไม่สามารถจะเปลี่ยนใจไปรักคนอื่นได้ จนกว่าจะมีการถอนคำสาปนั้น

จากการศึกษาอุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติที่นำมากล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก แสดงให้เห็นว่า สิ่งเหนือธรรมชาติและอารมณ์รักมีความสัมพันธ์กัน

4.5 อุปลักษณะการเดินทาง

การเดินทาง หมายถึง การเคลื่อนที่ไปสู่จุดหมายอีกแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ไกลออกไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 415)

อุปลักษณะการเดินทาง หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำรูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการเดินทาง ซึ่งเป็นการเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง มาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก รูปภาษาที่เกิดจากการเปรียบเทียบนั้น เรียกว่า อุปลักษณะการเดินทาง

อุปลักษณะการเดินทางที่กล่าวถึงอารมณ์รักในเพลงไทยสากล เป็นรูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการเดินทางในลักษณะและอาการต่างๆ รวมถึงคำที่มีความหมายอ้างถึงทิศทางของการเคลื่อนที่ จากการศึกษาลักษณะการเดินทางในเพลงไทยสากล พบรูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะแสดงอารมณ์รักดังต่อไปนี้ คือ ถนน ทาง หนทาง เส้นทาง จุดหมาย สิ่งกีดขวาง เดิน เดินหน้า ถึง รอนแรม บรรทุก ตก

ตัวอย่าง

ก.สภาวะของอารมณ์รัก

(28) “ก็ตกลงไปแล้วในหลุมรักเธอที่เธอขุดไว้ รอใครตก” (หลุมรัก/ กรพินธุ์ พวงโพธิ์)
ตก หมายถึง กิริยาที่ลดลงสู่ระดับต่ำในอาการอย่างพลัดลง หล่นลง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 420)

จากตัวอย่างที่ (28) คำว่า ตก เป็นคำที่แสดงถึงทิศทางในการเคลื่อนที่ จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการเดินทาง คำว่า ตก ในที่นี้หมายถึง สภาวะของการเกิดความรักขึ้นในจิตใจ โดยเปรียบเทียบได้กับการเคลื่อนที่ลงไปในหลุม การตกอยู่ในอารมณ์รักซึ่งมีทิศทางของการเคลื่อนที่ลงนี้จึงสามารถเปรียบเทียบได้กับการตกหลุมด้วยลักษณะที่มีความสอดคล้องกันดังกล่าว

ข.อาการของอารมณ์รัก

(29) “ให้ความสัมพันธ์ของเรา ได้เดินหน้าต่อไปเนิ่นนานแสนไกล”

(ขอบคุณถ้าฟ้าฝนจะเป็นใจ/ บีโอ)

เดิน หมายถึง ยกเท้าก้าวไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 415)

เดินหน้า หมายถึง การเคลื่อนที่ไปข้างหน้า

จากตัวอย่าง (29) คำว่า เดินหน้า เป็นคำแสดงอาการที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการเดินทาง จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการเดินทาง ในที่นี้ เดินหน้า หมายถึง ความรักที่มีการพัฒนาความสัมพันธ์ต่อไปอีก เปรียบเหมือนกับการเคลื่อนที่จากเดิมไปข้างหน้าซึ่งจะได้ระยะทางเพิ่มขึ้นและเข้าใกล้จุดหมายปลายทางมากขึ้น มีลักษณะที่สอดคล้องกับอาการของความรักที่มีการพัฒนาในลักษณะที่ความสัมพันธ์ก้าวหน้ามากขึ้น

(30) “เหนื่อยจนท้อ ต้องรออีกนานเท่าไร ความรักของเรามันคงสุดทาง” (รอ/ กะลา)

ทาง หมายถึง ที่สำหรับเดินไปมา, แนวหรือพื้นที่สำหรับใช้สัญจร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 523)

จากตัวอย่างที่ (30) คำว่า ทาง เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการเดินทาง จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการเดินทาง ในที่นี้ ทาง หมายถึง สภาวะของความรัก เมื่อปรากฏร่วมกับคำว่า “สุด” ซึ่งหมายถึง ปลายหรือท้าย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1203) คำว่า สุดทาง ในที่นี้จึงหมายถึง จุดสิ้นสุดของความรัก เป็นความสัมพันธ์ที่กำลังจะสิ้นสุดลงไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ เปรียบได้กับการเดินทางที่เดินมาจนถึงจุดสุดทางแล้ว จำเป็นต้องหยุดการเดินทางนั้นเพราะไม่สามารถจะเดินทางต่อไปได้อีกแล้ว จากลักษณะที่สอดคล้องกันนี้ คำว่าสุดทางจึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกับความรักที่ต้องสิ้นสุดลง

จากการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากล พบว่านอกจากคำว่า “สุด” แล้ว ยังมีรูปภาพที่ปรากฏร่วมกับคำว่า “ทาง” เพื่อใช้เปรียบเทียบกับอารมณ์รักในรูปแบบต่างๆ ดังนี้ คือ ร่วมทาง แยกทาง หลงทาง นำทาง สวนทาง ปลายทาง หลีกทาง

ตัวอย่าง

(31) “เธอขอทั้งน้ำตาให้เรานั้นแยกทาง” (ไม่เต็มใจ/ แมทธิว ดีน)

แยก หมายถึง ทำให้สิ่งที่รวมกันอยู่หรือประกอบกันอยู่ออกจากกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 917)

แยกทาง หมายถึง การเดินไปคนละเส้นทาง ไม่เดินทางร่วมกัน

จากตัวอย่างที่ (31) คำว่า แยกทาง เป็นคำแสดงอาการของการเดินทางรูปแบบหนึ่ง จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการเดินทาง คำว่า ทาง ในที่นี้หมายถึง อารมณ์รัก และคำว่า แยกทาง ในที่นี้หมายถึง การสิ้นสุดความสัมพันธ์ของคู่รัก โดยการบอกเลิกรักกับอีกคนรักฝ่ายหนึ่ง เปรียบ

เหมือนกับนักเดินทางที่เดินทางร่วมกันมาเป็นระยะทางหนึ่ง หากจะไม่เดินทางร่วมกันอีกต่อไปแล้ว จะแยกทางกันเดินไป อาการของความรักต้องการจะให้ความสัมพันธ์สิ้นสุดลงจึงมีความสอดคล้องกับการเดินแยกทางกันไป

(32) “สิ่งเดียวกัน กลับเห็นเป็นคนละอย่าง ความรักของเรากลับเดินสวนทาง ใจเธอลด แต่ฉันเพิ่มขึ้นทุกอย่าง”
(นาฬิกาทราย/ ไพร์ท นฤมล จิวังกูร)

สวน หมายถึง อาการที่เคลื่อนที่ไปตรงข้ามในเส้นทางเดียวกัน

จากตัวอย่างที่ (32) คำว่า สวนทาง เป็นคำที่แสดงอาการของการเดินทางรูปแบบหนึ่ง จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการเดินทาง คำว่า ทาง ในที่นี้หมายถึง อารมณ์รัก และสวนทาง ในที่นี้หมายถึง อาการของอารมณ์รักที่ความสัมพันธ์มีลักษณะขัดแย้ง ความคิดเห็น ความรู้สึกไม่ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาจนำไปสู่การเลิกรากันในที่สุด ความสัมพันธ์ลักษณะนี้จึงสามารถ เปรียบเทียบกับการเดินทางที่ผู้เดินทางสองฝ่ายอยู่บนเส้นทางเดียวกัน แต่ไม่ได้เดินทางไปทิศทาง เดียวกัน ต่างฝ่ายต่างมุ่งหน้าไปสู่ทิศทางที่ตรงกันข้าม ซึ่งเมื่อระยะเวลาผ่านไป ระยะทางจะยิ่งห่าง กันออกไปเรื่อยๆ ด้วยความสอดคล้องกันนี้ จึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้

จากอุปสรรณการเดินทางที่นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รักนี้ แสดงให้เห็นว่า การเดินทางและอารมณ์รักมีความสัมพันธ์กัน

4.7 อุปสรรณการเจ็บป่วย

เจ็บป่วย หมายถึง ไม่สบายเพราะโรคหรือความไข้หรือเหตุอื่นที่ทำให้รู้สึกเช่นนั้น, เจ็บ ไข้ได้ป่วยก็ว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 321)

อุปสรรณการเจ็บป่วย หมายถึง อุปสรรณที่เกิดจากการนำเอารูปภาพาที่มี ความหมายเกี่ยวข้องกับโรค อาการเจ็บป่วยต่างๆ ที่เกิดกับร่างกายมนุษย์ รวมถึงการ รักษาพยาบาล มาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก

จากการศึกษาอุปสรรณการเจ็บป่วยในเพลงไทยสากล พบรูปภาพาที่เป็นอุปสรรณ แสดงอารมณ์รัก ดังนี้ รูปภาพาที่แสดงถึงโรคและอาการผิดปกติ ได้แก่ ตาบอด โรค ไข้ เป็นพิษ รูปภาพาที่แสดงถึงอาการเจ็บปวด ได้แก่ ปวดใจ ข้ำใจ เจ็บ ใจเจ็บ เจ็บปวด ทрудหนัก ระบม รูปภาพา ที่แสดงถึงผลจากการบาดเจ็บ ได้แก่ แผล บาดแผล รอยแผล รูปภาพาที่แสดงถึงการรักษา ได้แก่ ยา รักษา เยียวยา

ตัวอย่าง

ก.อาการของอารมณ์รัก

(33) "...จะให้กินยาอะไร แก่ไขไม่ได้หรอกก็มันรักเข้าแล้ว" (อีกคนที่รักเธอ/ มาซา)

ยา หมายถึง สิ่งที่ใช้แก้หรือป้องกันโรคหรือบำรุงร่างกาย เรียกชื่อต่างๆ กัน คือเรียกตามลักษณะก็มี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 898)

จากตัวอย่างที่ (33) คำว่า ยา เป็นคำที่มีความหมายถึงสิ่งที่ใช้เพื่อการบำบัดรักษาอาการที่เกิดจากการเจ็บป่วยต่างๆ ดังนั้น จึงจัดคำว่า ยา อยู่ในวงความหมายของการเจ็บป่วย จากตัวอย่างที่ (33) มีการกล่าวถึงอาการที่เกิดขึ้นกับคนที่มีความรักอันเป็นผลมาจากอารมณ์รักและต้องการการรักษา คำว่า ยา ในที่นี้หมายถึง การแก้ไขอาการที่เกิดจากอารมณ์รักนั้น ทั้งนี้ผู้ที่มีความรัก ในบางครั้งอาจมีอาการที่ผิดปกติบางอย่างเกิดขึ้นกับจิตใจ เปรียบเหมือนกับคนไม่สบาย ต้องได้รับการรักษา อาจจะได้ด้วยการรับประทานยาจึงจะมีอาการเป็นปกติ ด้วยความสอดคล้องดังกล่าว จึงนำมาเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก

ข.ผลของอารมณ์รัก

(34) "ขอเชื่อในความรักสักหน่อย แม้รักนั้นอาจทำให้ซ้ำใจ"

(เสียงของหัวใจ/ แอน จูติมา)

ซ้ำ หมายถึง ปวดระบม เพราะถูกกระทบกระแทกอย่างแรงหรือบ่อยๆ, เป็นรอยจ้ำๆ หรือฟกช้ำดำเขียว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 362)

จากตัวอย่างที่ (34) คำว่า ซ้ำใจ เป็นคำแสดงอาการเจ็บป่วยรูปแบบหนึ่ง จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการเจ็บป่วย คำว่า ซ้ำใจ ในที่นี้หมายถึง ความผิดหวัง เป็นอาการทางใจที่เป็นผลมาจากความรักที่ผิดหวังซึ่งทำให้เกิดความทุกข์ใจอย่างรุนแรง เปรียบเหมือนกับอาการที่เกิดจากการถูกกระทบด้วยของหนักหรือกระทบแรงๆ อย่างบ่อยครั้งซึ่งเป็นผลให้เกิดรอยซ้ำเป็นจ้ำบนผิวหนัง ความรักที่ผิดหวังก็สร้างความซ้ำให้กับจิตใจในลักษณะที่สอดคล้องกัน จึงสามารถนำอาการซ้ำมาเปรียบเทียบกับอาการที่เกิดจากอารมณ์รักได้

(35) "หากรักนั้นทำให้ตาบอด ทำให้ใจเจ็บ ฉันนั้นคงต้องยอม" (NANA/ มังกี แอ็ค)

ตาบอด หมายถึง ตามืด, ตามองไม่เห็น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 455) จัดได้ว่าเป็นอาการผิดปกติอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกาย มีผลทำให้ไม่สามารถรับรู้ภาพทางสายตาได้

จากตัวอย่างที่ (35) คำว่า ตาบอด เป็นคำที่แสดงอาการผิดปกติรูปแบบหนึ่งที่เกิดกับร่างกาย จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการเจ็บป่วย คำว่า ตาบอด ในที่นี้หมายถึง ผลที่เกิดจากความรัก คือ การไม่ยอมรับรู้ถึงความถูกต้องใดๆ ไม่สนใจสิ่งต่างๆ รอบข้าง ต้องการเพียงแต่ความรักเท่านั้น เปรียบเหมือนกับคนที่ตาบอดที่ไม่สามารถที่จะมองเห็นสิ่งต่างๆ ได้ จากอาการที่สอดคล้องดังกล่าว จึงสามารถนำอาการตาบอดมาเปรียบเทียบกับอาการของอารมณ์รักได้

(36) “ก่อนความรักจะเป็นพิษ เราต้องตัดใจ” (คนที่ไซในวันที่มืด/ โฟร์ท)

พิษ หมายถึง สิ่งร้ายที่เป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือให้ความเดือดร้อนแก่จิตใจ, สิ่งร้ายที่เป็นอันตรายเมื่อเข้าสู่ร่างกายจะทำให้ตาย เจ็บปวดหรือพิการได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 791)

จากตัวอย่างที่ (36) คำว่า พิษ เป็นคำแสดงอาการผิดปกติอย่างหนึ่งที่ส่งผลร้ายต่อร่างกาย จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการเจ็บป่วย คำว่า เป็นพิษ ในที่นี้ หมายถึง ผลที่เกิดจากความรักที่ไม่สมหวัง ทั้งนี้อาจจะมีผลทำให้เกิดความทุกข์ใจเป็นอย่างมาก เปรียบเหมือนกับอาการที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับพิษเข้าสู่ร่างกาย มีผลทำให้เกิดอันตรายร้ายแรงแก่ร่างกายจนอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ ลักษณะที่สอดคล้องกันนี้ พิษจึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก

(37) “บาดแผลที่หัวใจ รักษามันให้หายด้วยน้ำตา” (เจ็บเป็นเพื่อน/ นาวิณ ตาร์)

บาดแผล หมายถึง เนื้อหนังที่แตกแยกออกเพราะถูกตีฟันทิ่มแทงเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 620) เมื่อใดที่ร่างกายเกิดบาดแผลจากการบาดเจ็บหรือถูกทำร้าย จะทำให้เกิดความเจ็บปวด

จากตัวอย่างที่ (37) คำว่า บาดแผล เป็นคำที่หมายถึงผลที่เกิดจากการถูกทำร้ายด้วยอาวุธ ส่งผลให้เกิดอาการเจ็บปวดต่อร่างกาย ดังนั้นจึงจัดอยู่ในวงความหมายของการเจ็บป่วย คำว่า หัวใจ ในที่นี้หมายถึง ความรักและคำว่า บาดแผล ในที่นี้หมายถึง ผลที่เกิดจากความรักที่ผิดหวังซึ่งมีผลกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงต่อจิตใจ เมื่อกล่าวว่ามีบาดแผลที่หัวใจจึงหมายถึง การผิดหวังในความรัก เปรียบเทียบได้กับบาดแผลที่เกิดจากการถูกทำร้ายด้วยวัตถุมีคมต่างๆ ทำให้เกิดความเจ็บปวดทรมานอย่างมากกับร่างกาย การรักษาทำได้ยากลำบากและต้องใช้เวลา แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องระหว่างบาดแผลทางกายและบาดแผลทางใจที่เป็นผลจากรักที่ผิดหวัง จึงสามารถที่จะนำมาเปรียบเทียบกันได้

จากอุปลักษณะการเจ็บป่วยที่นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อถึงอารมณ์รักที่พบในเพลงไทยสากลนี้ แสดงให้เห็นว่าการเจ็บป่วยและอารมณ์รักมีความสัมพันธ์กัน

4.8 อุปลักษณะการเรียนรู้

เรียน หมายถึง เข้ารับความรู้จากผู้สอน, รับการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ หรือความชำนาญ เช่น เรียนหนังสือ เรียนวิชาความรู้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 969)

อุปลักษณะการเรียนรู้ หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำรูปภาพที่มีความหมาย เกี่ยวข้องกับการเรียนมาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก รูปภาพที่เป็นอุปลักษณะการเรียนรู้ ประกอบด้วยอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน อาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน

จากการศึกษาอุปลักษณะการเรียนรู้ พบรูปภาพที่เป็นอุปลักษณะแสดงอารมณ์รักดังนี้ คือ เรียนรู้ สอน อ่าน หนังสือ บทเรียน โจทย์ คำตอบ

ตัวอย่าง

ก.สภาวะของอารมณ์รัก

(38) “ให้ความรักเป็นหนังสือ เพียงแค่เธอค่อยๆ อ่าน” (ขอเป็นตัวเล็ก/ กะลา)

หนังสือ หมายถึง เครื่องหมายใช้ขีดเขียนแทนเสียงหรือคำพูด เช่น อ่านหนังสือ, เขียนหนังสือ, ข้อความที่พิมพ์หรือเขียนเป็นต้นแล้วรวมเป็นเล่ม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1245)

จากตัวอย่างที่ (38) หนังสือ เป็นสิ่งที่ใช้ในการเรียนและมีความหมายเกี่ยวข้องกับการเรียน จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการเรียน คำว่า หนังสือ ในที่นี้หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก แสดงให้เห็นถึงสภาพและคุณลักษณะของอารมณ์รักว่าเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก ต้องใช้เวลาในการศึกษาและทำความเข้าใจ เปรียบเหมือนกับหนังสือเล่มหนึ่งที่ต้องอ่านก่อนจึงจะสามารถเข้าใจเนื้อหาในเล่มได้ จากความสอดคล้องนี้ หนังสือจึงสามารถเปรียบเทียบกับความรักได้

(39) “เธอตอบโจทย์รักได้ตรงกับใจ ถูกทุกข้อเลย” (ถูกทุกข้อ/ ลาบานูน)

โจทย์ หมายถึง คำถามในวิชาคณิตศาสตร์, โดยปริยายใช้หมายถึงสิ่งที่คล้ายคลึงเช่นนั้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 329)

จากตัวอย่างที่ (39) โจทย์ เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการเรียน จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการเรียน คำว่า โจทย์ ในที่นี้หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก แสดงถึงลักษณะของความรักในรูปแบบที่ตนต้องการ เปรียบเหมือนกับการตั้งโจทย์ปัญหา หากว่าอีกฝ่ายสามารถตอบ

ได้ตรงกับคำตอบที่เฉลยไว้ แสดงถึงความต้องการที่ตรงกันของทั้งสองฝ่าย ทำให้ทั้งสองรักกันในที่สุด ในทางตรงกันข้าม หากว่าไม่สามารถตอบโจทย์คำถามได้ถูกต้อง แสดงถึงความต้องการที่ไม่ตรงกัน ความรักก็จะไม่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับการตอบโจทย์ปัญหาผิด ย่อมไม่ได้คะแนน จากลักษณะที่สอดคล้องกันนี้ การเรียนจึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก

(40) “เมื่อเธอเข้ามา เข้ามาสอนบทเรียน ว่าการใช้ชีวิตคนเดียวอ้างว้างเพียงใด”

(รางวัลที่ยิ่งใหญ่/ MINT)

บทเรียน หมายถึง คำสอนที่กำหนดให้เรียน, ข้อที่เป็นคติเตือนใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 602)

จากตัวอย่างที่ (40) คำว่า บทเรียน เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการเรียน จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการเรียน คำว่า บทเรียน ในที่นี้หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก แสดงให้เห็นถึงลักษณะของอารมณ์รักว่า การมีอารมณ์รักเป็นการได้เรียนรู้สิ่งใหม่ที่ไม่เคยรู้มาก่อน เปรียบเหมือนบทเรียนที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้มากขึ้น จากลักษณะที่สอดคล้องกันนี้ บทเรียนจึงถูกนำมากล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก

ข. อาการของอารมณ์รัก

(41) “เพราะรักที่เราไว้ใจ จนใครหลายคนว่างมลาย แต่มันก็ดีได้เรียนรู้ว่ารักเป็นเช่นไร”

(ปางตาย/ จิระศักดิ์ ปานพุ่ม)

เรียนรู้ หมายถึง เข้าใจความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยประสบการณ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 969)

จากตัวอย่างที่ (41) คำว่า เรียนรู้ เป็นคำแสดงอาการที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการเรียน จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการเรียน คำว่า เรียนรู้ ในที่นี้ หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นอาการที่เข้าใจความหมายของความรักจากประสบการณ์รักที่ผ่านมา ทำให้เห็นว่าความรักเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้เช่นเดียวกับวิชาความรู้อื่นๆ ในขณะที่คนรักเปรียบเหมือนกับผู้เรียน แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่สอดคล้องกันระหว่างการเรียนกับอารมณ์รัก

(42) “แต่เธอก็สอนให้คนหนึ่ง ได้เรียนรู้ ได้รักเป็น” (ช่วงชีวิตหนึ่ง/ พอล ภัทรพล)

สอน หมายถึง บอกวิชาความรู้ให้ แสดงให้เห็นเข้าใจโดยวิธีการบอกหรือทำให้ดูเป็นตัวอย่างเพื่อให้รู้ตัวเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1147)

จากตัวอย่างที่ (42) คำว่า สอน เป็นคำแสดงอาการที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการเรียน จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการเรียน คำว่า สอน ในที่นี้หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งทำให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้จักความรักหรือเกิดความรักขึ้น ทำให้ผู้ได้รับความรักนั้นรู้ว่าความรักมีลักษณะและให้อารมณ์ความรู้สึกอย่างไร เปรียบเหมือนกับการสอนวิชาความรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น มีผู้เรียนฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สอน และอีกฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้เรียน ความสอดคล้องนี้ ทำให้การสอนนำมาเปรียบเทียบกับอาการของความรักได้

จากอุปลักษณะการเรียนรู้ที่นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รักนี้ แสดงให้เห็นว่าการเรียนและอารมณ์รักมีความสัมพันธ์กัน

4.9 อุปลักษณะการแข่งขัน

การแข่งขัน หมายถึง ชิงเอาชนะเพื่อรางวัล, ชันสู้เอาชนะกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 206) ซึ่งการแข่งขัน ได้แก่ เกม กีฬา การละเล่นต่างๆ

อุปลักษณะการแข่งขัน หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำรูปภาพาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการแข่งขัน มาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก รูปภาพาษาที่เกิดจากการเปรียบเทียบนั้นเรียกว่า อุปลักษณะการแข่งขัน

อุปลักษณะการแข่งขันที่ใช้ในการกล่าวถึงอารมณ์รักในเพลงไทยสากล เป็นรูปภาพาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการแข่งขันในลักษณะต่างๆ มีการนำเอาบุคคล ผลการแข่งขัน ประเภทการแข่งขัน อาการต่างๆ ของการแข่งขันมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก

จากการศึกษาอุปลักษณะการแข่งขัน พบรูปภาพาษาต่างๆ ดังนี้ เกม กฎเกณฑ์ ตัวจริง ตัวสำรอง ชนะ แพ้ ที่หนึ่ง ที่สอง เป็นรอง รั้งท้าย

ตัวอย่าง

ก.ผู้มีอารมณ์รัก

(43) “เขาเป็นตัวจริง เป็นทุกสิ่งให้เธอ แต่ฉันเห็นเสมอ เขาทำให้เธอปวดร้าว”

(อยากเป็นตัวจริง/ ไปง The Game)

ตัวจริง หมายถึง ผู้เล่นที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้เล่นหลักในการแข่งขันแต่ละครั้ง

จากตัวอย่างที่ (43) คำว่า ตัวจริง หมายความว่าถึงนักกีฬา ซึ่งเป็นผู้แข่งขันและถือเป็นส่วนประกอบหนึ่งในการแข่งขัน จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการแข่งขัน คำว่า ตัวจริง ในที่นี้หมายถึง ผู้มีอารมณ์รักซึ่งเป็นผู้ที่สมหวังในความรัก เปรียบเหมือนกับการแข่งขันเกมกีฬาที่ผู้เล่นที่

เป็นความจริงทำหน้าที่เป็นผู้เล่นหลักในการแข่งขัน คนรักอีกฝ่ายเปรียบได้กับผู้ควบคุมทีมที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจเลือกว่าผู้เล่นคนใดจะลงแข่งขันเป็นความจริงจากจำนวนผู้เล่นทั้งหมด

(44) ให้โอกาสสักครั้ง ให้ตัวสำรองได้ลงไปแทนที่เขา ให้เรารักกันได้ไหม"

(อยากเป็นความจริง/ ไปง The Game)

ตัวสำรอง หมายถึง ผู้เล่นที่ไม่ได้รับเลือกให้ลงแข่งขันตั้งแต่แรก แต่เป็นผู้เล่นที่เตรียมไว้เพื่อลงเล่นในกรณีที่ผู้เล่นจริงไม่สามารถแข่งขันได้อีกต่อไป

จากตัวอย่างที่ (44) คำว่า ตัวสำรอง หมายความว่าถึงนักกีฬาซึ่งไม่ใช่ผู้เล่นหลัก แต่ก็อาจมีโอกาสแข่งขัน ผู้แข่งขันถือเป็นส่วนประกอบหนึ่งในการแข่งขัน ดังนั้น จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการแข่งขัน คำว่า ตัวสำรอง ในที่นี้หมายถึง ผู้มีอารมณ์รักซึ่งเป็นผู้ที่ผิดหวังจากความรักหากแต่ยังคงรอคอยโอกาสของตน เช่นเดียวกับการแข่งขันในแต่ละครั้ง หากว่าผู้เล่นตัวจริงได้รับบาดเจ็บหรือไม่สามารถแข่งขันต่อไปได้ ผู้เล่นสำรองจะเป็นผู้ลงแข่งขันแทน ผู้ผิดหวังในความรัก แต่ยังคงรอคอยความหวังจึงเปรียบได้กับผู้เล่นตัวสำรอง

(45) หากเกมรักครั้งนี้ มีเขาเป็นทีหนึ่ง เรื่องเราที่ลึกซึ่งต้องพังทลาย"

(ไม่มีเบอร์ 1 ถึง 2 คน/ มังกี้ แอ็ค)

ทีหนึ่ง หมายถึง ผู้ชนะในการแข่งขันโดยเป็นลำดับแรกในจำนวนผู้แข่งขันทั้งหมด

จากตัวอย่างที่ (45) คำว่า ทีหนึ่ง หมายความว่าถึงผู้ที่ชนะการแข่งขัน ผู้แข่งขันถือเป็นส่วนประกอบหนึ่งในการแข่งขัน จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการแข่งขัน คำว่า ทีหนึ่ง ในที่นี้หมายถึง ผู้มีอารมณ์รักซึ่งเป็นผู้ที่สมหวังในความรัก โดยได้รับความรักจากคนที่ตนรักเปรียบเหมือนกับผู้ที่ชนะในการแข่งขัน ซึ่งเป็นผู้ได้รับรางวัลเป็นสิ่งตอบแทนชัยชนะ ในขณะที่ผู้แข่งขันในลำดับอื่นๆ ซึ่งเป็นฝ่ายที่พ่ายแพ้และต้องผิดหวัง จากความสลดคลั่งนี้ ผู้เป็นทีหนึ่งและผู้ที่สมหวังในความรักจึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้

ข.สถานะของอารมณ์รัก

(46) "อาจจะโหดร้าย แต่เกมความรักยังงังต้องมีผู้ชนะ" (ผู้ชนะ/ นันทนา บุญหลง)

เกม หมายถึง การแข่งขันที่มีกติกากำหนด, การเล่นเพื่อความสนุก (ราชบัณฑิตยสถาน,

จากตัวอย่างที่ (46) คำว่า เกม เป็นคำที่มีความหมายถึงรูปแบบการแข่งขันประเภทหนึ่ง จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการแข่งขัน คำว่า เกม ในที่นี้ หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก นอก ลักษณะของอารมณ์รักที่ต้องมีการแข่งขันเพื่อให้ได้รับความรักจากคนที่ตนรัก เปรียบเทียบกับ เกมกีฬา ผู้ชนะการแข่งขันคือผู้ที่สมหวังในความรัก ในขณะที่ผู้แพ้คือผู้ผิดหวังในความรัก รางวัล สำหรับผู้ชนะการแข่งขัน เปรียบได้กับความรักจากคนรักอีกฝ่าย ซึ่งทำหน้าที่เป็นเหมือนผู้ตัดสินผล การแข่งขัน

(47) “คนมันรักแท้ เลยไม่แคร์แม้รังทำย ใจมีเท่าไรวังจะทุ่มไป”

(น้องรักนักร้อง/ เน็ต วาสนา)

รังทำย หมายถึง อยู่ที่สุดท้าย มาหลังสุด

จากตัวอย่างที่ (47) คำว่า รังทำย เป็นสภาพของผู้แข่งขันที่เกิดขึ้นในการแข่งขัน จึงจัด อยู่ในวงความหมายของการแข่งขัน คำว่า รังทำย ในที่นี้ หมายถึง สภาวะของอารมณ์รักที่แสดงให้เห็นว่ามีโอกาสน้อยที่สุดที่จะได้รับความรักจากคนที่ตนรัก เปรียบเหมือนกับผู้เล่นแข่งขันที่อยู่ ตำแหน่งสุดท้าย หากเป็นการวิ่งแข่งก็เป็นผู้เข้าเส้นชัยคนสุดท้าย ไม่มีโอกาสได้รับรางวัลใดๆ จากการแข่งขันครั้งนั้น จากความสอดคล้องกันนี้ จึงสามารถนำมาเปรียบกับสภาวะของอารมณ์รักได้

ค.ผลของอารมณ์รัก

(48) “มีแค่เพียงรักแท้ ก็คงต้องแพ้ไป ให้ไปเทียบกับใครก็ไม่มีค่า” (รักแท้/ ลาบานูน)

แพ้ หมายถึง สู้อำนาจไม่ได้, ทนไม่ได้, ตรงข้ามกับชนะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 803)

จากตัวอย่างที่ (48) คำว่า แพ้ เป็นคำที่มีความหมายแสดงถึงผลของการแข่งขัน จึงจัด อยู่ในวงความหมายของการแข่งขัน คำว่า แพ้ ในที่นี้หมายถึง การผิดหวังในความรัก จัดเป็นผลของ อารมณ์รัก เปรียบการผิดหวังจากอารมณ์รักเหมือนกับการแข่งขันเกมกีฬาทั่วไปที่ผู้แพ้เป็นฝ่าย ผิดหวังจากผลการแข่งขันและไม่ได้รับรางวัลใดๆ ผู้ที่ผิดหวังในความรักก็เช่นกันจะไม่ได้ได้รับความรัก จากคนที่ตนรัก

จากอุปลักษณ์การแข่งขันที่นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รักนี้ แสดงให้เห็นว่า การแข่งขันและอารมณ์รักมีความสัมพันธ์กัน

4.10 อุปลักษณฺรฐกิจ

ฐกิจ หมายถึง การงานประจำเกี่ยวกับอาชีพค้าขายหรือกิจการอย่างอื่นที่สำคัญและที่ไม่ใช่ราชการ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 557)

อุปลักษณฺรฐกิจ หมายถึง อุปลักษณฺที่เกิดจากการนำเอารูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับฐกิจ ซึ่งได้แก่ การทำฐกิจการค้า ผลของการทำฐกิจ รวมถึงอาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำฐกิจ มาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก รูปภาพที่เกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบนี้เรียกว่า อุปลักษณฺรฐกิจ

จากการศึกษาเพลงไทยสากล พบรูปภาพที่เป็นอุปลักษณฺรฐกิจ ดังต่อไปนี้ กำ ไร ขาดทุน ซื่อ แลก ทอน ต่อรอง

ตัวอย่าง

ก.อาการของอารมณ์รัก

(49) “หลงคิดว่าจะเอาใจซื่อใจ เธอจะไกลไม่สน” (บังอาจรักเธอ/ ลาบานูน)

ซื่อ หมายถึง เอาเงินตราแลกกับสิ่งของ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 382)

จากตัวอย่างที่ (49) คำว่า ซื่อ เป็นคำที่หมายความถึงการแลกเปลี่ยนระหว่างเงินตรา กับสิ่งของ เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการทำฐกิจ จึงจัดคำว่า ซื่อ อยู่ในวงความหมายของ ฐกิจ และจากตัวอย่างที่ (49) คำว่า ใจ ในที่นี้ หมายถึง สภาวะของรัก ดังนั้น “ใจซื่อใจ” หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นการนำความรักของตนกับความรักของอีกฝ่ายมาแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งเปรียบเหมือนกับการซื้อของที่ต้องนำเอาเงินตราไปซื้อสิ่งของที่ตนต้องการ เช่นเดียวกับความรักที่ต้องมีการมอบความรักแลกเปลี่ยนกัน จากความสอดคล้องกันนี้เอง การซื้อขายซึ่งเป็นอาการในการทำฐกิจจึงนำมาเปรียบเทียบกับอารมณ์รักได้

(50) “ใจและใจแค่ลงแลกกันมันก็อาจเป็นความสัมพันธ์ ความรู้สึกที่มีให้กัน อาจเป็น รักเช้าสักวัน” (สัมพันธ์/ PAUSE)

แลก หมายถึง การเอาสิ่งหนึ่งให้ไปเพื่อให้ได้สิ่งหนึ่งที่ต้องการมา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1041)

จากตัวอย่างที่ (50) คำว่า แลก เป็นอาการอย่างหนึ่งในการทำฐกิจ จึงจัดอยู่ในวงความหมายของฐกิจ คำว่า แลก ในที่นี้หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นการนำเอาอารมณ์รักในใจของแต่ละฝ่ายมาแลกเปลี่ยนกัน จนทำให้เกิดเป็นความรักของทั้งสองฝ่ายในที่สุด เปรียบ

เหมือนกับการนำสิ่งของที่ตนมีไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งของที่ตนต้องการ อันเป็นการทำธุรกิจวิธีหนึ่ง จากอาการที่สอดคล้องกันนี้ การแลกเปลี่ยนจึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกับอารมณ์รักได้

(51) “ที่ให้เธอ แม้มันจะหมดหัวใจ ไม่เป็นไร ไม่ต้องทอน” (ไม่ต้องทอน/ นายสะอาด)

ทอน หมายถึง หักจำนวนเงินตามราคาแล้วคืนส่วนที่เหลือไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 514)

จากตัวอย่างที่ (51) คำว่า ทอน หมายความว่าถึง จำนวนเงินส่วนเกินที่ต้องมอบคืน มีความหมายเกี่ยวข้องกับธุรกิจ จึงจัดอยู่ในวงความหมายของธุรกิจ คำว่า ทอน ในที่นี้หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นการมอบความรักกลับคืนไปให้อีกฝ่าย เนื่องจากว่าไม่ต้องการความรัก นั้นอีกต่อไป เปรียบเทียบกับการทอนเงินซึ่งเป็นเงินส่วนที่เกินจากราคาที่ตั้งไว้คืนให้กับลูกค้าในการซื้อของ จากลักษณะอาการของการส่งคืนที่สอดคล้องกันนี้ การทอนจึงนำมาเปรียบเทียบกับอาการ ที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์รักได้

ข.ผลของอารมณ์รัก

(52) “เดียวก็หาย ไม่มีใครกำไร ไม่มีใครขาดทุน” (ไม่ต้องทอน/ นายสะอาด)

กำไร หมายถึง ผลที่ได้เกินต้นทุน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 124)

ขาดทุน หมายถึง ได้น้อยกว่าต้นทุน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 182)

จากตัวอย่างที่ (52) คำว่า กำไรและขาดทุน เป็นคำที่แสดงผลของการทำธุรกิจ จึงจัดอยู่ในวงความหมายของธุรกิจ คำว่า กำไร และ ขาดทุน ในที่นี้หมายถึง ผลที่เกิดจากความรัก เปรียบเหมือนกับการทำธุรกิจที่ผลการลงทุนอาจจะได้กำไรหรือขาดทุน หากว่าได้กำไรแสดงว่าผลตอบแทนนั้นได้มากกว่าที่ตนลงทุน แต่ถ้าขาดทุนแสดงว่าผลตอบแทนได้ที่รับมีน้อยกว่าที่ตนลงทุนไว้ โดยเมื่อนำมากล่าวถึงความรัก ผู้ที่เป็นฝ่ายได้กำไรคือเป็นฝ่ายที่ได้เปรียบในความสัมพันธ์ หรือได้รับมากกว่าที่ตนคาดหวังไว้ ในขณะที่ผู้ขาดทุนเป็นผู้ที่เสียเปรียบ ได้รับผลตอบแทนน้อยกว่าที่ตนมอบให้ไป จากความสอดคล้องดังกล่าวนี้ การทำธุรกิจจึงนำมาเปรียบเทียบกับอารมณ์รักได้

จากอุปลักษณธุรกิจที่นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับอารมณ์รักนี้ แสดงให้เห็นว่าธุรกิจ และอารมณ์รักมีความสัมพันธ์กัน

4.11 อุปลักษณะการแสดง

แสดง หมายถึง เล่น เช่น แสดงละคร แสดงภาพยนตร์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1230) อาจกล่าวได้ว่า การแสดงเป็นกิจกรรมเพื่อความบันเทิงรูปแบบหนึ่งที่ผู้แสดงทำหน้าที่ในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดไปยังผู้ชม

อุปลักษณะการแสดง หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำเอาภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการแสดงซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความบันเทิงประเภทหนึ่ง มีการนำเอาบุคคล อุปกรณ์ อากาและลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแสดง มาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก ภาษารูปภาพที่เกิดจากการเปรียบเทียบนั้น เรียกว่า อุปลักษณะการแสดง

จากการศึกษาอุปลักษณะการแสดง ภาษารูปภาพที่พบได้แก่ ตัวเอก ตัวประกอบ ฉาก ตอน นิทาน เรื่องราว นิยาย

ตัวอย่าง

ก.ผู้มีอารมณ์รัก

(53) “หากเส้นทางนี้มีเราเดินกันไปเป็นตัวเอกในนิยาย”

(เส้นทางนี้/ วรรณนา วีรยวรรณ)

ตัวเอก หมายถึง ผู้มีบทบาทเด่นในเรื่องละคร เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 453)

จากตัวอย่างที่ (53) ตัวเอก หมายความว่าผู้แสดงละคร ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญในการแสดง จึงจัด ตัวเอก อยู่ในวงความหมายของการแสดง คำว่า ตัวเอก ในที่นี้หมายถึง คู่รักซึ่งเป็นผู้มีอารมณ์รัก ประกอบด้วยฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ผู้มีอารมณ์รักทั้ง 2 ฝ่ายเป็นผู้ที่จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันพัฒนาต่อไป เปรียบเหมือนกับนักแสดงที่ได้รับบทบาทเป็นพระเอกและนางเอกของละคร ซึ่งเป็นตัวละครที่มีความสำคัญที่สุดของการแสดงหรือนิยายแต่ละเรื่อง และเป็นบทบาทที่จะต้องดำเนินเรื่องราวการแสดงไปจนกระทั่งจบ จากความสอดคล้องนี้ ตัวเอกในการแสดงจึงสามารถนำมากล่าวเปรียบเทียบกับคนรักหรือผู้มีอารมณ์รัก

(54) “หมดหน้าที่แล้ว ตัวประกอบอย่างฉัน เมื่อเขากลับมารักกัน”

(ตัวประกอบ/ AB Normal)

ตัวประกอบ หมายถึง ผู้แสดงบทบาทไม่สำคัญในภาพยนตร์ ละคร เป็นต้น เพียงประกอบบทบาทของตัวเองเท่านั้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 452)

จากตัวอย่างที่ (54) ตัวประกอบ ถือเป็นผู้แสดงละครซึ่งเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการแสดง จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการแสดง เมื่อเปรียบเทียบความรักกับการแสดง นักแสดงผู้สวมบทบาทเป็นตัวละครต่างๆ ในละครเรื่องนั้นๆ จึงเปรียบได้กับคนรัก ดังนั้น ตัวประกอบ ในที่นี้จึงหมายถึง ผู้มีอารมณ์รัก แต่เป็นผู้ที่ไม่ได้รับเลือกเป็นคนรักของอีกฝ่าย เป็นความรักที่ผิดหวัง เปรียบเหมือนกับนักแสดงที่รับบทเป็นตัวประกอบของละคร ไม่มีความสำคัญเหมือนกับบทของพระเอกและนางเอก ผู้รับบทตัวประกอบมักไม่ค่อยได้ปรากฏตัวในแต่ละฉากของการแสดงบ่อยครั้งนัก ต่างจากบทบาทพระเอกและนางเอก และปกติแล้วตัวประกอบอาจจะไม่ได้มีบทบาทต่อเนื่องจนกระทั่งจบการแสดง อาจจะมีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นอันมีผลทำให้ตัวประกอบหมดบทบาทไป เช่นเดียวกับผู้ที่เป็ฝ่ายผิดหวังในความรัก เมื่อไม่ได้รับความรักและไม่ได้รับเลือกให้เป็นคนรัก จำเป็นต้องเป็นฝ่ายยุติความสัมพันธ์ไป จากความสอดคล้องกันนี้ ตัวประกอบและผู้ผิดหวังในความรักจึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้

ท.สภาวะของอารมณ์รัก

(55) “อย่าไปเสียน้ำตา มันเป็นเพียงฉากรักที่มันจบตอน” (ร้องให้ทำไม/ TAXI)

ฉาก หมายถึง เครื่องประกอบเวทีละครเพื่อให้ดูสมจริงตามเนื้อเรื่อง; ลักษณะนามเรียกตอนย่อยของละครในองค์หนึ่งๆ หรือตอนหนึ่งของละครที่เปิดม่านหน้าเวทีครั้งหนึ่งๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 336)

จากตัวอย่างที่ (55) ฉาก เป็นส่วนประกอบหนึ่งที่ใช้ในการแสดง จึงจัดคำว่า ฉาก อยู่ในวงความหมายของการแสดง คำว่า ฉาก ในที่นี้หมายถึง สภาวะการดำเนินไปของความรักในแต่ละช่วงเวลาหรือแต่ละเหตุการณ์ โดยเปรียบได้กับฉากของละคร ในแต่ละฉากจะมีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้น มีตัวละครต่างๆ เป็นผู้ดำเนินเรื่องราว จากความสอดคล้องนี้ จึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกับอารมณ์รักได้

(56) “อย่าเลย อย่าอยู่กับรักที่เป็นเพียงนิยาย สุดท้ายก็จากกัน” (ตัดใจ/ Venus)

นิยาย หมายถึง เรื่องที่เล่ากันมา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 590)

จากตัวอย่างที่ (56) นิยาย เป็นส่วนของเรื่องราวที่นำมาใช้ในการแสดง ถือว่าเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในการแสดง จึงจัด นิยาย อยู่ในวงความหมายของการแสดง คำว่า นิยาย ในที่นี้หมายถึง สภาวะของอารมณ์รัก แสดงถึงสภาพเรื่องราวความรักของแต่ละคู่รักที่ต้องมีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นระหว่างกัน ตั้งแต่เริ่มต้นความรัก มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่าง

กัน มีเหตุการณ์เกิดขึ้นมากมาย เปรียบเหมือนกับนิยาย เนื่องจากว่านิยายแต่ละเรื่องต้องประกอบด้วยตัวละครต่างๆ และดำเนินเรื่องราวโดยมีเหตุการณ์มากมายเกิดขึ้นตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบลง เป็นลักษณะที่สอดคล้องกันระหว่างความรักกับนิยาย

จากอุปลักษณะการแสดงที่นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก แสดงให้เห็นว่าการแสดงและอารมณ์รักมีความสัมพันธ์กัน

4.12 อุปลักษณะการพนัน

พนัน หมายถึง เล่นเอาเงินหรือสิ่งอื่นโดยอาศัยความฉลาด ความชำนาญ เล่ห์เหลี่ยม ไหวพริบและมีมือรวมทั้งโชคด้วย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 756)

อุปลักษณะการพนัน หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการพนันมาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก รูปภาพที่เกิดจากการเปรียบเทียบนั้น เรียกว่า อุปลักษณะการพนัน

อุปลักษณะการพนันที่ใช้ในการกล่าวถึงอารมณ์รักในเพลงไทยสากล เป็นการนำรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการพนันในลักษณะต่างๆ เช่น อุปกรรมและผลของการพนันมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก

จากการศึกษาอุปลักษณะการพนัน พบรูปภาพดังต่อไปนี้ เดิมพัน เสียง วัดดวง โกง ลุ้น ตัวอย่าง

อาการของอารมณ์รัก

(57) “ทุ่มเทให้เธอแคไหน ฉันเอาหัวใจเดิมพัน ที่มีเหลือเท่าไหน” (มือเปล่า/ room99)

เดิมพัน หมายถึง จำนวนเงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่วางไว้เป็นประกันในการได้เสียหรือแพ้ชนะก่อนเล่นการพนัน เช่น วางเดิมพัน เอาชีวิตเป็นเดิมพัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 415)

จากตัวอย่างที่ (57) เดิมพัน เป็นส่วนประกอบหนึ่งในการเล่นพนัน จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการพนัน คำว่า เดิมพัน ในที่นี้หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นการนำความรักทั้งหมดมอบให้กับคนรัก โดยเปรียบรักเป็นเหมือนกับเดิมพันที่วางไว้ก่อนการเล่นพนัน หากผู้เล่นฝ่ายใดชนะจะเป็นฝ่ายได้เดิมพันนั้นไป หากเป็นฝ่ายแพ้จะต้องเสียเดิมพันให้กับอีกฝ่าย เมื่อเป็นการเดิมพันเพื่อความรัก ฝ่ายชนะคือผู้ที่สมหวังในรัก ในขณะที่ผู้แพ้คือผู้ที่ผิดหวังและต้องสูญเสียความรักและคนรักให้อีกฝ่าย จากความสอดคล้องดังกล่าวนี้เอง การเดิมพันจึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกับอารมณ์รักได้

(58) "ใจที่เดิมพัน เสี่ยงกันด้วยชีวิต"

(ไม่มีเบอร์ 1 ถึง 2 คน/ มังกี้ แอ็ค)

เสี่ยง หมายถึง ลองเผชิญดู, ลองทำดูในสิ่งที่อาจให้ผลได้ 2 ทาง คือ ดีหรือไม่ดี แต่หวังว่าจะให้ผลในทางดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1225)

จากตัวอย่างที่ (58) เสี่ยง เป็นอาการอย่างหนึ่งที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการพนัน จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการพนัน คำว่า เสี่ยง ในที่นี้หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นการรักโดยที่ไม่รู้จะได้รับความรักจากอีกฝ่ายตอบแทนกลับมาหรือไม่ ในท้ายที่สุดแล้วอาจจะอาจจะสมหวังหรือผิดหวังในความรักก็ได้ เปรียบเหมือนกับการเล่นพนันที่ต้องมีการเสี่ยงว่าตนจะเป็นฝ่ายชนะหรือแพ้พนัน จากลักษณะที่สอดคล้องกันนี้เอง การพนันและอารมณ์รักจึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้

(59) "แต่ดูๆ แล้วยังมีลุ้น เมื่อมีใจให้เธอหมดใจ เป็นยังไงก็ต้องเสี่ยง ใจเรื่องจะแพ้ ผิดหวัง จะเสียมันก็เพียงอาการข้างเคียง"

(หมดกระเป่า/ เอ็กซ์)

ลุ้น หมายถึง เอาใจช่วยเต็มที่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 1019)

จากตัวอย่างที่ (59) ลุ้น เป็นอาการอย่างหนึ่งที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการพนัน จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการพนัน คำว่า ลุ้น ในที่นี้หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นการคาดหวังว่าตนจะได้รับความรักจากอีกฝ่ายหรือไม่ เป็นการคาดหวังว่าผลที่ได้รับจะตรงกับความต้องการของตน คือ ได้รับความรักจากคนที่ตนรัก เหมือนกับการลุ้นผลของการพนันที่ผู้เล่นคาดหวังจะเป็นฝ่ายชนะ เพื่อให้ได้เดิมพันมาเป็นของตน

เสีย หมายถึง การเสียทรัพย์สินหรือสิ่งที่วางเดิมพันไว้ในการเล่นพนัน เนื่องจากผลการพนันที่ออกมาไม่ตรงกับที่ตนคาดหวัง คือเป็นฝ่ายแพ้พนัน จากตัวอย่างที่ (59) เสีย เป็นอาการอย่างหนึ่งที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการเล่นพนัน จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการพนัน คำว่า เสีย ในที่นี้หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นการสูญเสีย ความรักไป เปรียบเหมือนกับเป็นผู้เล่นพนันที่เมื่อเป็นฝ่ายแพ้ต้องเสียเงินเดิมพันที่วางเอาไว้

จากการศึกษาอุปลักษณการพนันที่นำมาแล้วเปรียบเทียบกับอารมณ์รัก แสดงให้เห็นว่า การพนันและอารมณ์รักมีความสัมพันธ์กัน

4.13 อุปลักษณะการกระทำ

กระทำ หมายถึง ทำ, จัดแจง, ประชุม, สร้างขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 42) โดยในที่นี้ อาจกล่าวได้ว่า การกระทำเป็นการทำอาการซึ่งก่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้กระทำ หรือผู้ถูกกระทำ

อุปลักษณะการกระทำ หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำรูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการกระทำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก รูปภาษาที่เกิดจากการเปรียบเทียบนั้นเรียกว่า อุปลักษณะการกระทำ

จากการศึกษาเพลงไทยสากล พบรูปภาษาที่เป็นอุปลักษณะการกระทำ สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1. การกักขัง 2. การทำร้าย และ 3. การกระทำทั่วไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การกักขัง จัดอยู่ในกลุ่มของอุปลักษณะการกระทำซึ่งรูปภาษาที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณะแสดงอารมณ์รักมีความหมายอยู่ในวงความหมายของการกักขัง คำว่า กักขัง หมายถึง บังคับให้อยู่ในสถานที่อันจำกัด, เก็บตัวไว้ในสถานที่อันจำกัด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 101) พบรูปภาษาดังต่อไปนี้ คือ พันธนาการ กักกัน ขัง ปลดปล่อย

ตัวอย่าง

อาการของอารมณ์รัก

(60) “จะพันธนาการเธอด้วยหัวใจที่มี” (เธอคือนางฟ้าในใจ/ Clash)

พันธนาการ หมายถึง การจองจำ การผูก การมัด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 781)

จากตัวอย่างที่ (60) พันธนาการ เป็นการกระทำอย่างหนึ่ง จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการกระทำ ในที่นี้หมายถึง อาการที่เกิดจากความรักที่มีผลทำให้คู่รักต้องการที่จะอยู่ด้วยกันตลอดเวลา ไม่ต้องการจะแยกกันไปไหน คำว่า หัวใจ หมายถึง อารมณ์รัก ดังนั้น การพันธนาการด้วยหัวใจ คือการใช้ความรักเป็นสิ่งผูกมัด เปรียบเหมือนกับการที่คนรักทั้งสองถูกผูกติดกันเอาไว้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ จากอาการที่มีความสอดคล้องกันนี้ การพันธนาการจึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับอาการของอารมณ์รัก

(61) “อย่าไปยึดติด อย่าได้คิดตั้งต้น กักกันฉันไว้” (รอยด้วยน้ำตา/ ปลื้ม)

กักกัน หมายถึง กำหนดเขตให้อยู่, กักไว้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 101)

จากตัวอย่างที่ (61) กักกัน เป็นการกระทำอย่างหนึ่ง จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการกระทำ ในที่นี้หมายถึง อาการที่ไม่ยอมให้คนรักของตนจากไปไหน ทั้งๆ ที่ฝ่ายอีกฝ่ายหนึ่งต้องการจะยุติความสัมพันธ์แล้ว การกักกันในที่นี้เปรียบเหมือนกับการถูกกักกันตัวไว้ในบริเวณที่กำหนด ไม่มีอิสระ ไม่สามารถไปไหนได้ ซึ่งความสัมพันธ์ลักษณะนี้เป็นความสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดความทุกข์ใจ เช่นเดียวกับความรู้สึกของผู้ที่ถูกกักขัง จากความสอดคล้องนี้ การกักกันจึงถูกนำมาเปรียบเทียบกับอาการของอารมณ์รัก

2. การทำร้าย จัดอยู่ในกลุ่มของอุปลักษณะการกระทำซึ่งรูปภาพที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณะแสดงอารมณ์รัก มีความหมายอยู่ในวงความหมายของการทำร้าย คำว่า ทำร้าย หมายถึง ทำให้บาดเจ็บหรือเสียหาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 527) พบรูปภาพดังต่อไปนี้ คือ ทำร้าย ร้าย

ตัวอย่าง

อาการของอารมณ์รัก

(62) “อย่าให้รักของฉันทำร้ายเธอ หากว่าใจอย่างใดต้องบอก” (ค่อยๆ รัก/ บี น้ำทิพย์)
ทำร้าย หมายถึง การทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด เป็นอันตราย

จากตัวอย่างที่ (62) คำว่า ทำร้าย ในที่นี้ หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นการทำให้คนรักเกิดอาการทุกข์ใจอันเป็นผลมาจากความรัก การทำร้ายนี้เป็นอาการอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่กระทำต่อผู้อื่น จึงจัดอยู่ในวงความหมายของการกระทำ ผลของการทำร้ายทำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวดทางร่างกาย ในขณะที่ความรักทำให้เกิดผลคือการเจ็บปวดทางจิตใจ แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่มีความสอดคล้องกัน

3. การกระทำทั่วไป ในที่นี้หมายถึงรูปภาพที่มีความหมายแสดงถึงการกระทำอื่นๆ นอกเหนือจากการกักขัง และการทำร้าย โดยพบรูปภาพดังต่อไปนี้ คือ ผึง โอบกอด

ตัวอย่าง

อาการของอารมณ์รัก

(63) “มาบอกทำไมว่ารัก...ป่านนี้ กลบดินผึงหัวใจไปแล้ว” (ผึงดินไปแล้ว/ ทิน& คิม)
ผึง หมายถึง จมหรือทำให้จมลงไปจากระดับพื้นจนมิดทั้งหมดหรือมิดแต่บางส่วน เช่น ผึงศพ ผึงทรัพย์ ผึงเสา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น. 747)

ตัวอย่างที่ (63) คำว่า ผึง เป็นการกระทำอย่างหนึ่งจึงจัดอยู่ในวงความหมายของการกระทำ ในที่นี้ คำว่า ผึง หมายถึง อาการของอารมณ์รัก เป็นการทำให้รักหมดไปจากใจ การผึง

สิ่งของมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สิ่งนั้นจมอยู่หรือถูกเก็บอย่างมิดชิด ไม่ถูกพบเห็น สอดคล้องกับอาการ ที่ต้องการทำให้ความรักหมดไปจากใจ อยากจะยุติความสัมพันธ์ทั้งหมด

จากการศึกษาอุปลักษณะการกระทำที่นำมากล่าวเปรียบเทียบถึงอารมณ์รัก แสดงให้เห็นว่า การกระทำและอารมณ์รักมีความสัมพันธ์กัน และพบเพียงองค์ประกอบของอารมณ์รัก 1 องค์ประกอบ คือ อาการของอารมณ์รัก

จากการศึกษาเพลงไทยสากล พบอุปลักษณะเชิงมนทัศน์แสดงอารมณ์รักซึ่งสามารถ แบ่งออกเป็นอุปลักษณะ 12 ประเภท คือ

1. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต
2. อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต
3. อุปลักษณะธรรมชาติ
4. อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ
5. อุปลักษณะการเดินทาง
6. อุปลักษณะการเจ็บป่วย
7. อุปลักษณะการเรียนรู้
8. อุปลักษณะการแข่งขัน
9. อุปลักษณะธุรกิจ
10. อุปลักษณะการแสดง
11. อุปลักษณะการพนัน
12. อุปลักษณะการกระทำ

อุปลักษณะแสดงอารมณ์รักในแต่ละประเภทสามารถอธิบายให้เห็นถึงความสอดคล้อง กับอารมณ์รักได้

แผนภาพที่ 4.1

ประเภทของอุปลักษณะเชิงมนทัศน์แสดงอารมณ์รัก

